

Discriminatie, en nu?

Een onderzoek naar de registratie van discriminatie.

Liset van der Vos

393110

l.vandervos@students.uu.nl

Masterscriptie

Juni 2013

Begeleider: Dr. M.T.A. Coenders

Tweede lezer: Drs G.B.M. Dielissen

Dankwoord

De totstandkoming van dit onderzoek is een lang proces geweest waarbij ik van veel verschillende mensen hulp heb gehad. Zonder hen was het niet gelukt dit onderzoek tot een goed einde te brengen en daarom wil ik die mensen graag hier bedanken.

Allereerst natuurlijk mijn begeleider Marcel Coenders, ik wil hem bedanken voor zijn geduld en zijn geniale oplossingen op het juiste moment. Daarnaast bedank ik hem voor zijn hulp met SPSS en het bieden van nieuwe inzichten.

Ten tweede wil ik graag Niels Hermens en Bas Tierolf van het Verwey-Jonker Instituut bedanken. Bedankt voor deze mooie kans, het inzicht in hoe het er in de 'echte wereld' aan toe gaat en bedankt voor de hulp.

Daarnaast wil ik ook nog graag Marian Neuteboom bedanken. Zonder haar had ik het niet kunnen redden, bedankt voor je steun en je briljante ideeën. En 'last but not least' wil ik Simon Duits bedanken voor zijn hulp en interesse.

Samenvatting

Deze masterscriptie gaat over de registratie van discriminatie incidenten bij de politie. In samenwerking met het Poldis-onderzoek vanuit het Verwey-Jonker Instituut is gepoogd antwoord te krijgen op twee samenhangende hoofdvragen. De eerste hoofdvraag grijpt terug naar de data en resultaten vanuit dit Poldis-onderzoek en heeft een meer praktische vraagstelling waarbij de aard en omvang van de geregistreerde incidenten worden onderzocht. De tweede vraag is een meer theoretische vraag die onderzoekt of er een verklaring te vinden is voor de regioverschillen die bestaan tussen de 25 politiekorpsen. Aan de hand van negen hypothesen is getracht deze verklaring te vinden.

Het beoogde doel van dit onderzoek was een beeld te schetsen van de situatie omtrent discriminatiecijfers en daarbij een verklaring vinden voor de geconstateerde regioverschillen. Dit kwantitatieve onderzoek is aan de hand van Poldis-data uitgevoerd. Door middel van regressieanalyses is met deze data getracht een verklaring te vinden voor regioverschillen.

Uit de resultaten hiervan is gebleken dat deze verklaring voornamelijk bij de politie gezocht moet worden. Deze resultaten druisen in tegen de verwachtingen en zorgen voor interessante suggesties voor een vervolgonderzoek. Tevens blijkt uit de resultaten dat zoals verwacht het aantal niet-westerse allochtonen voor meer meldingen van discriminatie zorgt.

Geconcludeerd kan worden dat de politieagenten kunnen zorgen voor het afnemen van regioverschillen en dat het nieuwe zaaksformulier nader onderzocht moet worden.

Inhoudsopgave

Dankwoord	2
Samenvatting	3
Inleiding	5
Beschrijving stand van kennis in het veld	7
Probleemstellingen	9
Theoretische Inbedding	10
1. Aard en omvang van discriminatie	10
2. Regioverschillen	12
3. Zaaksformulier	16
Methoden	18
Dataverzameling	18
Data analyse	20
Data en meetinstrumenten	23
Resultaten	24
1. Aard en omvang discriminatie	24
2. Regioverschillen	32
3. Zaaksformulier	34
Conclusie	38
Discussie	43
Wetenschappelijke en Maatschappelijke relevantie	44
Referenties	45
Appendix	47

Discriminatie is een hardnekkig fenomeen en een aantasting van de menselijke waardigheid (Opstelten 2012).

Inleiding

“Ik zeg niet dat ze discrimineren, maar ik denk wel dat ze een voorkeur hebben voor een Nederlandse collega. Ik heb een Marokkaanse kop, misschien schrikt dat klanten wel af.... Hij twijfelt hardop of ik mijn werkuren eerlijk bijhoud, terwijl hij de uren van Hollandse collega's nooit in twijfel trekt” (van Voorst 2010:57).

Deze illustratie van discriminatie lijkt iets kleins, iets wat niet zo belangrijk is en waaraan voorbij gelopen wordt. Toch is discriminatie een strafbaar feit¹ waarvan men aangifte kan doen bij de politie. Jaarlijks komen er bij de politie duizenden meldingen van discriminatie incidenten binnen. Dit is slechts het topje van de ijsberg, er nog steeds een groot “dark number”.

Men wil deze bekende discriminatie-incidenten graag in kaart brengen, dat is wat het Poldis-onderzoek doet. Poldis is een jaarlijks terugkerende rapportage die het criminaliteitsbeeld discriminatie van voorgaand jaar weergeeft. Dit Poldis-onderzoek wordt in opdracht van het Landelijk Expertisecentrum Diversiteit (LECD) van de politie uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut in Utrecht. Dit is het onderzoek waaraan ik heb mogen meewerken en wat ook meteen een belangrijke basis van deze scriptie vormt. Het Poldis-onderzoek zorgt voor een inzage in discriminatie incidenten waarvan melding wordt gemaakt bij de politie. Daarmee zorgt deze rapportage voor een weergave van de aard en omvang van discriminatie incidenten.

Het LECD is een expertisecentrum van het Openbaar Ministerie en heeft het optimaliseren van strafrechtelijke handhaving betreffende discriminatie als doel. Ze beoordelen discriminatiezaken, adviseren en stimuleren de pakketten en rapporteren over de aard en omvang van discriminatie zaken. Het LECD is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het opzetten en onderhouden van een registratiesysteem voor discriminatiezaken (LECD 2011:4).

In het Poldis-onderzoek wordt gekeken naar de omvang en aard van discriminatie, de discriminatiegronden, strafbare gedragingen, regioverschillen en daders en slachtoffers. Hieruit blijkt onder andere dat er benoemenswaardige verschillen waar te nemen zijn tussen de vijftienvier politieregio's, dat mannen vaker daders zijn en vrouwen vaker het slachtoffer. Binnen dit onderzoek ligt de focus op zeven discriminatiegronden; ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid, geslacht, handicap en antisemitisme. Deze discriminatie incidenten worden ingedeeld aan de hand van zeven soorten strafbare gedragingen; belediging, discriminatie, mishandeling, vernieling, bedreiging,

---

¹ Discriminatie is alleen een strafbaar feit wanneer het is gebaseerd op één van de discriminatieartikelen zoals strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht (Artikelen 137c t/m 137f)

diefstal en beroving. Het LECD heeft het onderzoek al vier keer eerder laten uitvoeren en daarom kan een trendoverzicht worden weergegeven. Zo blijkt bijvoorbeeld dat het aantal incidenten met 'seksuele gerichtheid' als grond ieder jaar toeneemt terwijl het aantal geregistreerde incidenten met 'ras' als grond nagenoeg gelijk blijft (De Wit & Sombekke 2011:5-24).

Aan de hand van dit Poldis-onderzoek ga ik mij voor deze scriptie ook op een specifiek onderwerp richten dat betrekking heeft op de verschillen in het aantal geregistreerde incidenten tussen de vijftientig politieregio's. Uit eerdere onderzoeken naar discriminatiecijfers is gebleken dat de aangiftebereidheid van slachtoffers evenals de registratiebereidheid van de politie laag zijn. Dit kan een oorzaak zijn van de verschillen tussen de politieregio's. Waarbij in de ene regio meer dan 500 incidenten geregistreerd worden en in een volgende regio 'slechts' melding gemaakt wordt van 50 incidenten. Moeten deze verschillen verklaard worden aan de hand van regio eigenschappen, ligt de verantwoordelijkheid bij de slachtoffers of moet de verklaring worden gezocht bij de politiekorpsen?

Van de bovengenoemde redenen zal ik mij voornamelijk op regiokenmerken richten en poog ik een verklaring te vinden voor de regioverschillen.

Beschrijving stand van kennis in het veld

“Het kabinet hecht groot belang aan het tegengaan van discriminatie en zal zich onverminderd blijven inzetten om gelijke kansen voor alle individuen in de samenleving te waarborgen” (Opstelten 2012:12)

De laatste jaren is discriminatie en het bestrijden daarvan een actief onderwerp in de Nederlandse samenleving en tevens een populair onderzoeksonderwerp. Dit onderzoek gaat uit van het vijfde Poldis-onderzoek. In 2008 is deze monitor opgestart en sindsdien is er een stijgende lijn te ontdekken in het aantal gemelde discriminatie incidenten. Uit de cijfers van de monitor over 2011 kan geconstateerd worden dat er een toename is geweest van ruim 17% aan meldingen van discriminatie-incidenten (Tierolf & Hermens 2012:6).

Ook de Commissie Gelijke Behandeling (CGB) constateert een toename. Volgens het CGB heeft dit te maken met de verbeterde mogelijkheden voor het indienen van een verzoek via de website (Andriessen & Fernee 2012).

De Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen ervaren ook sinds 2008 een toename in het aantal meldingen. Deze stijging van het aantal meldingen is lastig te duiden. Het kan liggen aan een werkelijke toename van het aantal discriminatie-incidenten, maar ook aan de bereidheid van mensen die bijvoorbeeld als gevolg van een campagne veranderd. Voorbeelden van zo'n voorlichtingscampagne zijn de hatecrimes en de roze in blauw campagnes². Er kan met zekerheid worden gezegd dat er bij de verschillende instanties eenzelfde trend wordt ervaren, er moet echter nog blijken wat daar precies de oorzaak van is.

In deze eerdere onderzoeken werd voornamelijk gekeken naar wat de meest voorkomende wijze van discriminatie en gronden van discriminatie waren. Uit eerdere Poldis-rapportages en eerdere onderzoeken bij antidiscriminatievoorzieningen blijkt dat van de zeven wijzen belediging de meest voorkomende wijze van discriminatie is (Tierolf & Hermens 2011, Andriessen en Fernee 2012).

Bij deze verschillende onderzoeken worden vaak verschillende discriminatiegronden gehanteerd. Volgens het Wetboek van Strafrecht zijn er zes strafbare gronden van discriminatie; ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid, geslacht en handicap (Wetboek van Strafrecht 2008). Uit deze eerdere onderzoeken blijkt dat de discriminatiegrond 'ras' de meeste meldingen telt. Toch kan hieruit niet meteen de conclusie getrokken worden dat er op die grond de meeste discriminatie plaatsvindt. Wellicht wordt discriminatie het meest geassocieerd met de grond ras en wordt dat om die reden eerder gemeld (Andriessen en Fernee 2012:64, Tweede Kamer 2012).

Ondanks deze stijgende trend blijft het totaal aantal gemelde discriminatie-incidenten relatief laag. Het is slechts het topje van de ijsberg. Er is niet bekend hoe groot de rest van die ijsberg is. *“Vooralsnog weet niemand hoe groot de onderrapportage in Nederland is, en ook niet of die toe-of afneemt”* (Brants et al, 2007:144).

---

² De Hatecrime campagne is een online campagne om te zorgen dat mensen op zoveel mogelijk plekken aangifte kunnen doen van discriminatie incidenten. Roze in Blauw is een netwerk binnen de Politie dat de belangen van homoseksuelen behartigt.

Dit zorgt voor een onvolledige weergave. Deze onvolledige weergave is te wijten aan de registratie en meldingsbereidheid van politie en slachtoffer. Uit een onderzoek in 2009 is naar voren gekomen dat ‘melden helpt niet’ de meest genoemde reden is om discriminatie niet te melden. Vaak wordt gedacht dat slachtoffers niet weten waar discriminatie te melden, hoewel uit datzelfde onderzoek bleek dat slechts een klein percentage van de respondenten dit als reden aangaf. Het is wel minder bekend onder slachtoffers dat discriminatie ook bij de politie kan worden gemeld (Boog et al 2010:66-69).

Volgens een recent onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut is het te verwachten dat mensen met een klacht eerder naar een Antidiscriminatievoorziening (ADV) gaan dan naar de politie omdat er lang niet bij alle discriminatie incidenten sprake is van een strafbaar feit (Tierolf et al, 2013:65).

De meldingsbereidheid van slachtoffers biedt naast een verklaring voor het relatief lage aantal meldingen wellicht ook een verklaring voor de regioverschillen. Sociale controle, homogeniteit in een gemeenschap en urbanisatiegraad kunnen per politieregio verschillen en wellicht van invloed zijn op de meldingsbereidheid van slachtoffers (Goudriaan et al 2006).

Daarnaast zou ook de registratiekwaliteit van politiekorpsen een verklaring kunnen bieden voor deze regioverschillen. Uit een eerder onderzoek naar de ambtsinstructie ‘de Aanwijzing Discriminatie’ blijkt dat de politie een grote rol speelt bij het relatief lage aantal meldingen. Volgens deze evaluatie is er bij de politie onvoldoende kennis over discriminatie aanwezig waardoor het moeilijk te herkennen is. De Aanwijzing moet volgens dit onderzoek beter geïmplementeerd worden in de politiekorpsen zodat *alle* korpsen waakzamer zullen zijn op meldingen van discriminatie en de juiste registratie daarvan (van Bon et al. 2011:66).

In voorgaande Poldis-rapportages waren ook al regioverschillen zichtbaar. Vaak werd het feit dat korpsen op verschillende manieren registreren als verklaring voor dit fenomeen genoemd. In de rapportage van 2012 kan dit niet langer als verklaring worden opgegeven. Want begin 2012 is er een nieuw uniform zaaksformulier ingevoerd wat voor een eenduidige registratie zou moeten zorgen. Met dit onderzoek zal getracht worden uit te wijzen of het zaaksformulier daadwerkelijk effect heeft gehad.

Verder is er vrijwel geen onderzoek te vinden waar een verklaring voor de regioverschillen wordt voorgesteld. Met dit onderzoek hoop ik deze verklaring wel te kunnen vinden voor de regioverschillen. In de volgende paragraaf zullen de hypothesen die wellicht die verklaring bieden aan de hand van het theoretisch perspectief besproken worden.

Probleemstellingen

In dit onderzoek zullen twee probleemstellingen centraal staan waarbij de eerste probleemstelling is gebaseerd op de onderzoeksvragen van het Poldis onderzoek en waarbij de tweede hoofdvraag betrekking heeft op de bovengenoemde focus binnen dit onderzoek.

1: Wat is de aard en omvang van discriminatie waarvan melding of aangifte is gedaan bij de politie?

1.1: Hoeveel meldingen van discriminatie incidenten zijn er totaal bij de politie terecht gekomen?

1.2: Wat is de achtergrond van geregistreerde discriminatie incidenten?

De achtergrond van de geregistreerde incidenten heeft hier betrekking op de grond van discriminatie, de wijze van discriminatie, het geslacht van de dader en het slachtoffer en het geboorteland van dader en slachtoffer.

1.3: Wat zijn de trends en ontwikkelingen over de jaren 2008-2012 in het aantal incidenten en de achtergrond van de incidenten?

2: Hoe kunnen de verschillen in aantal geregistreerde incidenten tussen de regio's verklaard worden?

Theoretische Inbedding

Discriminatie kent vele vormen waarbij sommige duidelijk herkenbaar zijn als discriminatie terwijl andere situaties lastiger te interpreteren zijn. Het feit dat er geen eenduidige definitie van discriminatie bestaat draagt bij aan deze verwarring. Volgens artikel 1 van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) houdt discriminatie in; *wanneer een persoon op een andere wijze wordt behandeld, op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat* (Tierolf et al. 2013:9). Deze definitie is van belang voor het Poldis-onderzoek omdat het hier gaat om strafbare discriminatiezaken, in deze scriptie wordt dezelfde definitie gehanteerd.

Discriminatie is zoals reeds genoemd een strafbaar feit wanneer er gediscrimineerd wordt op grond van één van de zes discriminatiegronden genoemd in artikelen 137c tot en met 137f in het Wetboek van Strafrecht (Wetboek van Strafrecht 2008).

Of er dan ook daadwerkelijk een officiële aangifte wordt gedaan van een discriminatie-incident hangt volledig af van het slachtoffer en de politie. Het relatief lage cijfer meldingen van discriminatie kent in grote lijnen drie oorzaken; een lage meldingsbereidheid bij de slachtoffers, het niet of onvoldoende registreren van meldingen en het niet opnemen van geregistreerde meldingen in overzichten en zaaksformulieren (Boog et al. 2010:146).

1. Aard en omvang van registratie van discriminatie

De eerste theorieën en concepten die hier besproken gaan worden hebben betrekking op de eerste probleemstelling van deze scriptie. Deze probleemstelling richt zich op de praktische vragen die ook in de Poldis-rapportage van het Verwey-Jonker Instituut opgenomen zijn. Deze theorieën en concepten kunnen gebruikt worden om te verklaren *waarom* er gediscrimineerd wordt en wellicht ook waarom er relatief weinig incidenten geregistreerd zijn.

1.1 Sociale identiteitstheorie

De sociale identiteitstheorie (SIT) ontwikkeld door Tajfel en Turner is een belangrijke en veel gebruikte theorie in de sociale wetenschappen. Het belangrijkste punt van deze theorie is het ontstaan van een voorkeur voor leden van de ingroup onder de meest minimale voorwaarden (Huddy 2001:132). Binnen deze theorie bestaan twee takken; aan de ene kant staat de SIT en aan de andere kant de self-categorization theory. Deze laatste is een zijzak ontwikkeld door Turner die het indelen in sociale groepen bespreekt. Volgens dit zijspoor van de sociale identiteitstheorie zijn individuen meer geneigd zichzelf als lid van een groep uit te geven wanneer dit label zorgt voor een maximale gelijkheid met andere groepsleden (Huddy 2001:132). Aan de hand van het belangrijkste punt van deze theorie zou de SIT een verklaring voor discriminatie op zich kunnen bieden. Hiermee kan iemand die afwijkt van de 'norm' een reden voor discriminatie zijn. Want het gaat hierbij namelijk om het verkrijgen van een eigen positieve sociale identiteit waarbij een voorkeur ontstaat voor mensen

waarmee je jezelf kunt identificeren, desnoods ten koste van anderen. Discriminatie kan ontstaan uit een klein verschil en grote gevolgen met zich mee brengen.

1.2 Persoonlijke/groep discriminatie discrepantie.

Bij dit tweede concept draait het ook om de eigen positieve sociale identiteit. De sociale groep is van groot belang wanneer het om discriminatie gaat. Het kan zelfs mensen er van weerhouden aangifte te doen van een discriminatie-incident. Het gaat bij deze discrepantie om de paradox waarbij mensen wel aangeven dat zij als groep discriminatie ervaren maar dat zij er persoonlijk geen last van hebben (Taylor et al 1994:233).

Wanneer iemand persoonlijke discriminatie ervaart kan diegene zichzelf minder identificeren met andere leden van zijn sociale groep(en). Dit heeft een negatief effect op het zelfvertrouwen. Het erkennen van groepsdiscriminatie staat daarentegen in positief verband met zelfvertrouwen omdat in dit geval de hele groep als slachtoffer gezien kan worden. Dit verdrijft de persoonlijke verantwoordelijkheid. Oftewel, groepsdiscriminatie bevestigt het idee dat je als individu geen verantwoordelijkheid draagt voor de status van de groep (Bourguignon et al 2006:780-784).

Een voorbeeld schetst wellicht een beter beeld; wanneer een vrouw zich persoonlijk gediscrimineerd voelt als vrouw zijnde voelt zij zich buitengesloten van de ‘groep’ vrouwen waardoor zij zichzelf anders gaat zien. Wanneer vrouwen als ‘groep’ worden aangevallen laat dit zien dat een individu niet persoonlijke verantwoordelijkheid draagt voor de status van de groep.

Deze discrepantie zou een verklaring kunnen bieden voor het relatief lage cijfer van meldingen van discriminatie incidenten. Want aangifte doen van een persoonlijk incident kan een aanslag zijn op het zelfvertrouwen. Deze discrepantie laat een horde zien in het registratieproces.

1.3 Etnocentrisme en de etnische conflict theorie

Wederom draait het ook bij deze concepten allereerst om het behouden of behalen van een positieve sociale identiteit waarbij de eigen groep wordt verheven boven andere groepen. Deze twee concepten bieden beiden een verklaring voor het hoge percentage incidenten met ‘ras’ als discriminatiegrond (Tierolf & Hermens 2012, Coenders 2011, Andriessen en Fernee 2012).

Etnocentrisme wil zeggen dat er een negatieve houding is tegenover leden van andere groepen die niet los staat van een positieve houding tegenover leden van de eigen groep. Eisinga en Scheepers (1989) verklaren dat de sociale werkelijkheid wordt gecategoriseerd aan de hand van normen en waarden ontleend aan het patroon van de groep(en) waarbinnen men is gesocialiseerd. Na vergelijking met andere groepen heeft dat ingroup superioriteit en outgroup inferioriteit als gevolg. Samen met de etnische conflict theorie biedt dit concept een logische verklaring voor het hoge aantal geregistreerde incidenten onder de grond ras.

De etnische conflict theorie gaat om de sterke solidariteit jegens leden van de eigen etnische groep die ontstaat in tijden van competitie. Tevens gaat het over de meer tegengestelde attitudes die

ontstaan richting andere groepen. Wanneer er bijvoorbeeld strijd is om werkgelegenheid of een ander schaars levensmiddel wordt de etnische competitie sterker en neemt de vijandigheid tussen etnische groepen toe. Deze contra-identificatie zou kunnen leiden tot meer (etnische) discriminatie.

2. Regioverschillen

De tweede deelvraag is mijn eigen deelvraag in aanvulling op het Poldis-onderzoek over 2012. Met deze deelvraag tracht ik de regio verschillen tussen de vijftientig politieregio's te verklaren. De drie hoofdconcepten die hier aan te pas komen zijn; meldingsbereidheid, regio kenmerken en registratie kwaliteit.

Alvorens deze gerichte hypothesen te toetsen zullen eerst twee algemene hypothesen getoetst worden.

1. Hoe groter het inwonertal, des te meer meldingen.

2. Hoe groter de omvang van de Niet-Westerse bevolking, des te meer meldingen.

Alle hypothesen zullen in de volgende paragraaf getoetst worden aan de hand van regressieanalyses.

2.1 Meldingsbereidheid

Om een discriminatie incident te kunnen registreren en daarmee uitzicht te hebben op een vervolg proces moet er eerst een melding worden gemaakt door een slachtoffer. Slachtoffers willen vaak niet aan deze dreiging en angst toegeven en durven hun discriminatie incident niet te melden. Dit is een coping mechanisme; hierbij erkent een slachtoffer een zwakte maar beschermt hij zichzelf tegen zijn persoonlijke falen (Walker & Lim 2012:361,362). Dit is terug te koppelen aan de persoonlijk/groep discriminatiediscrepancie. Een andere reden om discriminatie niet te melden is dat slachtoffers vaak dat melden niet helpt.

2.1a Melden helpt niet

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat slachtoffers van discriminatie vaak het nut van melden niet inzien, dat er een gebrek aan vertrouwen in de politie heerst en dat de duur van het vervolgingsproces mensen tegen houdt.

In de discriminatiemonitor van 2009 zijn redenen om discriminatie niet te melden onderzocht. Zoals hierboven reeds gemeld wordt 'het nut niet inzien' van een melding het meest als reden aangedragen. Het overgrote deel van de mensen is wel bekend met de mogelijkheid van het melden van discriminatie. Slechts 29% weet dat discriminatie ook bij de politie aangegeven kan worden (Boog et al. 2010).

Dit onderdeel van de verklaring voor regio verschillen hangt samen met het vertrouwen in de politie en de registratie kwaliteit van de politie. Wanneer deze beiden goed zijn zullen minder mensen de keuze maken om een discriminatie-incident niet te melden. Dit kan per regio verschillen; wanneer de politie veel kennis heeft van discriminatie en de mensen daardoor meer vertrouwen hebben in de politie zullen meer mensen het nut van melden inzien.

Dit gaat in de volgende paragraaf getoetst worden aan de hand van de volgende hypothese; *Hoe meer slechte ervaringen met de politie, hoe minder meldingen.* Aan de hand van vier redenen van ontevredenheid over de politie zal dit getoetst worden: de politie liet mij te lang wachten, de politie was onverschillig, de politie gaf onvoldoende informatie, de politie heeft het probleem niet opgelost.

2.1b Kwetsbare groepen

De hypothese die uit dit theoretische deel gaat komen is in tegenspraak met de tweede hypothese. Maar juist omdat dit opgevallen was uit de literatuur zal dit getoetst gaan worden.

De Fundamental Rights Agency (FRA) heeft in 2009 een rapport uitgebracht over discriminatie van etnische minderheden. Uit dit onderzoek onder ruim 23000 respondenten afkomstig uit een etnische minderheidsgroepering is gebleken dat 82% van de slachtoffers dit niet hebben gemeld. Bovendien heeft een groot aantal van de mensen die wel aangifte hebben gedaan er een negatieve ervaring aan over gehouden (FRA 2009). In deze rapportage van het FRA komt ook naar voren dat van de etnische minderheden uit Nederland gemiddeld 35% van de mensen aangeeft de politie niet te vertrouwen (FRA 2009). Het lijkt er op dat het juist de kwetsbare groepen zijn die niet bereid zijn discriminatie te melden omdat ze denken dat melden geen nut heeft of omdat ze bang zijn voor een negatieve ervaring.

Kwetsbare groepen bestaan uit kwetsbare inwoners. Een kwetsbare inwoner is een persoon die niet zelfredzaam is en daardoor niet in staat is tot maatschappelijke participatie. Zelfredzaamheid wil zeggen; werkervaring, scholing, sociale en communicatieve vaardigheden. Dit heeft vaak te maken met een achterstandspositie; hierbij horen groepen mensen die bijvoorbeeld een handicap hebben of tot een etnische minderheid behoren. Daarnaast worden ook homoseksuelen als kwetsbare groep genoemd.

Dit zou een verklaring kunnen bieden voor de verschillen tussen de regio's. In de ene politie regio zullen meer mensen uit een kwetsbare groep wonen dan in een andere regio. Ondanks dat dit in tegenspraak is met de tweede hypothese wil ik dit toch graag toetsen, vanwege de opvallende cijfers uit het onderzoek van het FRA.

De vierde hypothese luidt als volgt; *Hoe meer inwoners uit kwetsbare groepen, hoe minder meldingen.*

2.2 Kenmerken van de omgeving

Ik denk dat deze kenmerken de meeste invloed op de regio verschillen hebben. Goudriaan et al. (2006) beschrijven in hun artikel drie karakteristieken van een buurt die effect hebben op het wel of niet aangeven van discriminatie. Ondanks dat een buurt en een politie regio van elkaar verschillen qua grootte kunnen deze kenmerken ook in politieregio's gelden. Denk hierbij aan de sfeer in een politieregio waar veel vertrouwen is in de politie of een regio waar veel rijke mensen wonen. Dit geldt

zeker voor politie vertrouwen en sociaal economische status. Sociale cohesie is wat lastiger te toetsen in een grote regio, in de volgende paragraaf zal blijken hoe dit precies getoetst gaat worden.

2.2a Sociale cohesie.

Sociale cohesie in een buurt, woonplaats of politieregio is van belang voor de sociale controle, dit kan op zijn beurt effect hebben op het aangeven van discriminatie. Goudriaan, Wittebrood en Nieuwebeerta beschrijven in hun artikel over buurt karakteristieken dat er twee contrasterende hypothesen bestaan betreffende sociale cohesie. Volgens de eerste hypothese leidt een gebrek aan sociale cohesie in een buurt tot minder meldingen bij de politie omdat inwoners dan minder makkelijk toegang zouden hebben tot instellingen met formele controle. De politie kan volgens deze hypothese geen openbare orde afdwingen zolang er weinig tot geen sociale cohesie heerst.

De tweede hypothese staat hier recht tegenover en beweert dat een gebrek aan sociale cohesie tot meer meldingen bij de politie leidt. Omdat inwoners hier de sociale controle missen en niet kunnen vertrouwen op hun directe omgeving stappen ze eerder naar een formele organisatie zoals de politie.

Het nadeel van deze hypothesen is dat ze nog nooit getest zijn, waardoor er niet één voor waar kan worden aangenomen.

Dit zou een goede verklaring voor regio verschillen kunnen bieden omdat sociale cohesie en daarmee ook de sociale controle sterk kunnen verschillen per omgeving. Dit heeft ook invloed op de politieregio; in de politieregio Amsterdam-Amstelland is een andere sfeer dan in de politieregio Drenthe. Als er een hoge graad van sociale cohesie heerst in de dorpen en steden in een politie regio dan heeft dat effect op de hele regio.

De hypothese hierbij luidt dan ook als volgt; *Hoe lager de gemiddelde sociale cohesie in een regio, hoe meer meldingen.*

2.2b Vertrouwen in de politie

Een tweede kenmerk van een politieregio wat het doen van aangifte kan beïnvloeden is vertrouwen in de politie. De hypothese bij dit karakteristiek volgens de literatuur is; des te minder vertrouwen mensen in een regio hebben in de effectiviteit van de politie, des te kleiner de kans dat slachtoffers aangifte doen. Dit vertrouwen in de effectiviteit van de politie wordt gebaseerd op het persoonlijke oordeel of het oordeel van mensen uit de omgeving (Goudriaan et al, 2006:723).

Een theorie die hieraan gekoppeld kan worden is de Putnam-these. Deze these houdt in dat mensen die leven in een etnische diverse samenleving zich sociaal gaan isoleren en het vertrouwen in zowel de in- als outgroup verliezen. Putnam noemt dit 'hunkering down' (Gesthuizen et al, 2008:122). Nederland is een multiculturele samenleving met veel verschillende etniciteiten, wanneer we het vertrouwen in elkaar verliezen zou dit kunnen zorgen voor een toename van het aantal discriminatie-incidenten. Het vertrouwen in de politie kan per regio verschillen en zou een verklaring kunnen bieden

voor de regio verschillen. De hypothese die hieruit volgt; *Hoe hoger het vertrouwen in de politie, hoe meer meldingen.*

2.2c Sociaal Economische Status

Het derde en laatste kenmerk van een woonplaats gaat over de sociaal economische status (SES) in een politieregio. Bij dit kenmerk wordt in de literatuur de volgende hypothese gesteld; in een woonplaats waar een lage SES heerst is de kans dat slachtoffers aangifte doen bij de politie lager. Omdat volgens de theorie mensen in een buurt met een lage SES eerder zelf hun problemen oplossen dan dat ze naar een officiële instantie stappen (Goudriaan et al 2006:724).

Het concept SES zou een goede verklaring voor regio verschillen kunnen bieden, dit kan per politie regio erg verschillen. De verwachting over SES druist in tegen wat uit de literatuur naar voren komt namelijk; het idee dat hoe meer mensen met een lage SES er in een regio wonen hoe meer incidenten er plaats vinden. Wellicht is dit een vooroordeel, mocht dat zo zijn dan kan de volgende hypothese dat onderuit halen; *Hoe lager de sociaal economische status in een politie regio, hoe meer meldingen.*

2.3 Registratie kwaliteit

Bij dit laatste hoofdconcept gaat het om de bereidheid van de politie een incident te registreren, de kennis die ze hebben over discriminatie en op welke manier een incident geregistreerd wordt. Hieronder worden drie factoren gesteld waarmee de politie de regioverschillen kan beïnvloeden. Het probleem met deze factoren is dat ze waarschijnlijk van grote invloed zijn op de registraties van incidenten maar dat ze eigenlijk niet goed getest kunnen worden. Dit onderzoek had niet de capaciteit om ook nog een kwalitatief onderzoek bij alle politiekorpsen te verrichten. In de volgende paragraaf zal blijken welke oplossing hiervoor is gebruikt.

2.3a Uniformiteit

Om het registreren van discriminatie-incidenten te bevorderen is de ambtsinstructie 'de Aanwijzing Discriminatie' ontwikkeld. Deze ambtsinstructie stelt richtlijnen omtrent de opsporing en vervolging van discriminatie. Het moet er voor zorgen dat alle politiekorpsen op dezelfde manier omgaan met de registratie van discriminatie incidenten (Aanwijzing Discriminatie 2007). Het probleem met deze ambtsinstructie is dat het niet in alle korpsen geïmplementeerd is waardoor een scheve verhouding ontstaat. Het is onbekend in welke korpsen dat het geval is.

Een ander concept dat bij uniformiteit hoort is het gelijk behandelen van slachtoffers van discriminatie. In een eerder onderzoek is al uitgewezen dat dit niet altijd het geval is. Wittebrood heeft aan de hand van data uit politiemonitoren van 1995-2001 onderzocht hoe politie met slachtoffers omgaat. Hieruit is naar voren gekomen dat agenten niet altijd op een uniforme manier met slachtoffers

omgaan. De ernst van het delict, de etnische achtergrond en sociale positie van het slachtoffer zijn factoren die hier invloed op hebben. Wittebrood heeft daarom de ongelijkheidshypothese opgesteld; *Slachtoffers met een lagere positie hebben minder kans dat hun delict tot een officiële aangifte leidt dan slachtoffers met een hogere sociale positie* (Wittebrood 2005:59).

2.3b Kennis van agenten

Beschikken over de juiste kennis is een tweede factor die van belang is bij het registreren van discriminatie. Er is gebleken dat er bij politiekorpsen een gebrek aan kennis over discriminatie is. Dit belemmert het herkennen van discriminatie. Ook hier geldt dat een goede implementatie van de Aanwijzing discriminatie dit gebrek aan kennis zou kunnen opheffen (LBR 2006, Brants et al 2007).

2.3c Prioriteit

In de monitor racisme en extreem rechts laten Van Donselaar en Rodrigues zien dat het gevolg van een onsystematische registratie van klachten en aangiften zorgt voor een scheve verhouding tussen de bij de politie ingediende klachten en de door het OM afgehandelde klachten. In diezelfde rapportage wordt gesteld dat de politie een zwakke schakel in de strafrechtelijke keten is (van Donselaar & Rodrigues 2001:183). Uit een recent onderzoek vanuit het Verwey-Jonker Instituut blijkt hetzelfde; het verloop van zaken in het justitiële circuit laat zien dat van het aantal gemelde incidenten bij de politie meer dan de helft *geen* proces verbaal krijgt. De prioriteit die er binnen een korps gesteld wordt aan de registratie van discriminatie-incidenten kan van grote invloed zijn op het aantal geregistreerde incidenten.

3 Zaaksformulier

In het begin van 2012 is er een nieuw uniform zaaksformulier ingevoerd. Minister Opstelten zegt in een brief aan de Tweede Kamer het volgende over het zaaksformulier; *“Sinds 2011 is het zaaksformulier verbeterd. Er is nu één uniforme zoekopdracht en één uniform zaaksoverzicht. Het zaaksformulier komt nu tot stand door een zoekvraag (query) uit te voeren in het bedrijfsprocessensysteem van politie, het Basis Voorzienings- & Handhavings-systeem (BVH). Incidenten met een (mogelijk) discriminatoir karakter worden nu uit BVH gefilterd en vervolgens in het zaaksformulier geplaatst. De uniformiteit in regionale registraties is dus vergroot en het risico op significante regionale verschillen in het registreerde aantal incidenten is verkleind. Door deze verbetering wordt inhoud gegeven aan de eisen die voortvloeien uit de Aanwijzing discriminatie”* (Tweede Kamer 2012).

Helaas hebben nog niet alle regio's de discriminatie incidenten geregistreerd in het nieuwe zaaksformulier, daarom zijn er twee hypothesen opgesteld die het effect van deze invoering testen.
8: Wanneer er in 2012 gebruik is gemaakt van het nieuwe zaaksformulier dan zijn er meer meldingen van discriminatie geregistreerd dan wanneer dat ook in 2012 niet het geval was.

9: Wanneer er in 2012 gebruik is gemaakt van het nieuwe zaaksformulier dan zijn er meer meldingen van discriminatie geregistreerd dan in dezelfde regio in 2011.

Methoden

Verslag van data verzameling

In dit onderzoek naar de registratie van discriminatie incidenten gemeld bij de politie is gebruik gemaakt van secundaire data. Deze secundaire data is afkomstig van het Poldis onderzoek uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut verrijkt met data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De data set van het Poldis onderzoek bevat de gegevens over de discriminatie incidenten die de politie gedurende 2012 heeft geregistreerd. De data van het CBS waar dit onderzoek mee verrijkt is bevatten gegevens over de Nederlandse bevolking in bepaalde gemeenten en/of politieregio's. Hierbij gaat het om gegevens als het aantal niet-westerse allochtonen in een gemeente, het gemiddeld besteedbaar inkomen en politie vertrouwen.

Poldis-data

De data gebruikt bij het Poldis onderzoek zijn eigenlijk ook secundaire data want deze data is verzameld door politieagenten van de vijftieng verschillende politiekorpsen in Nederland. Daarom zou deze data in dit onderzoek tertiaire data genoemd kunnen worden. Het gaat hierbij om de geregistreerde discriminatie incidenten van vorig jaar, 2012. De politiekorpsen hebben gedurende dit hele jaar alle incidenten van discriminatie die bij hen gemeld zijn, of waar zij zelf tegen aan liepen, geregistreerd in het Basisvoorziening Handhaving systeem (BVH). Dit systeem bevat voor de registratie van discriminatie een zaaksformulier waar alle gegevens over het betreffende incident in geregistreerd moeten worden. Dit zaaksformulier treft u aan in de bijlage. Voor een juiste registratie van een discriminatie incident zijn er zo veel mogelijk gegevens van het incident nodig. Denk hierbij aan geslacht en herkomst van dader en slachtoffer, locatie van het incident en inhoud, wijze en grond van discriminatie.

De meeste onderdelen van het zaaksformulier spreken voor zich maar de onderdelen 'strafbare gedraging' en 'wijze van discriminatie' zullen hieronder verder toegelicht worden.

De vele verschillende manieren van discrimineren worden in het Poldis onderzoek ook wel aangeduid met strafbare gedraging of wijze van discriminatie. Er wordt in het zaaksformulier geregistreerd onder acht verschillende strafbare gedragingen; belediging, discriminatie, mishandeling, vernieling, bedreiging, diefstal, beroving en overige. Hieronder zullen een aantal voorbeelden volgen van verschillende strafbare gedragingen.

Belediging:

"Nadat ik mijn vriend een kus gaf op het station, schreeuwde een negroïde man naar ons "flikkers, in Jamaica we kill you, fuck off"

Mishandeling:

"man wordt al sinds 2008 gediscrimineerd op zijn werk door een collega. Hij heeft er zijn leidinggevende al verschillende keren op aangesproken en tot op heden niets gebeurd. Collega heeft

hem heel erg laten schrikken door vuurwerk achter hem af te steken. Hij heeft een kuitblessure opgelopen als gevolg van zijn schrikreactie.”

Bedreiging:

“Melder kreeg op zijn telefoon een sms met de tekst: " Hey dikke flikker er zijn nog mensen die geld van jou krijgen. Wanneer komt dat, of moet ik soms mensen naar je huis sturen." Later nog één: " Dikke vette homo wat moet je nou."”

Vernieling:

“Er is een kras op de motorkap in de vorm van swastika (nazi-merk) gemaakt door iets scherp, mogelijk door een sleutel.”

Van diefstal en beroving zijn maar weinig incidenten bekend, wanneer dit wel de strafbare gedraging is bij een discriminatie incident gaat het vaak om inbraak of om diefstal van spullen waaraan een incident met bijvoorbeeld seksuele gerichtheid als grond aan vooraf is gegaan.

Het onderdeel ‘grond van discriminatie’ is voor het Poldis-onderzoek misschien wel het meest belangrijke onderdeel van het zaaksformulier. Hierbij draait het om de reden van een incident. Er wordt geregistreerd aan de hand van zes discriminatiegronden; ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid, handicap en geslacht. Het poldis onderzoek heeft daar de grond antisemitisme aan toegevoegd omdat er veel incidenten waren met deze grond welke bij de grond levensovertuiging niet op de juiste plek waren.

Ook hier weer een aantal voorbeelden van incidenten met verschillende gronden.

Antisemitisme

“Jongen heeft zich racistisch gedragen richting Duitse bezoekers. Tevens op diverse plaatsen op recreatiepark hakenkruizen aangebracht.”

Ras:

“Melding van burenruzie en discriminatie. Melder wordt uitgescholden met de woorden "ga naar je eigen land, je moet je aanpassen aan onze regels".”

Seksuele gerichtheid

“Jongen wordt via Twitter uitgemaakt voor homo. In het dorp zouden een voor en tegen kamp zijn ontstaan tussen jongeren. Onduidelijk is of de jongen daadwerkelijk homoseksueel is. Moeder maakt melding”

Godsdienst:

“Aangever wordt tijdens joggen bijna aangerezen, automobilist op zijn rem. Volgens aangever reed hij te hard. Aangever wordt vervolgens bedreigd. Volgens verdachte werd hij uitgescholden voor 'kutmoslim' door aangever. Betreft buurtgenoten.”

Geslacht & ras:

“man met donkere huidskleur solliciteert als verpleger en wordt afgewezen om zijn man zijn en zijn kleur.”

Dit laatste is een voorbeeld van een incident geregistreerd op meerdere gronden. In het zaaksformulier bestaat de mogelijkheid om een incident onder meerdere gronden of strafbare gedragingen te registreren.

De politie agenten kunnen doormiddel van het zetten van kruisjes of het selecteren van een optie in het formulier aangeven wat van toepassing is op het desbetreffende discriminatie-incident. Regelmatig zijn er ook dingen die ontbreken. Zo is bijvoorbeeld lang niet altijd het geslacht en de herkomst van dader of slachtoffer bekend. In de volgende paragraaf over data-analyse zal duidelijk worden wat er precies gedaan is met deze data.

CBS-data

De data van het CBS gebruikt in dit onderzoek is data afkomstig uit de databank van het CBS. De desbetreffende data is terug te vinden in een tabel in de bijlage. De onderwerpen waar het om gaat zijn; gemiddeld gestandaardiseerd inkomen, tevredenheid over de buurt samenstelling, tevredenheid over de behandeling door de politie tijdens een aangifte en over het functioneren van de politie in het algemeen, vertrouwen in de politie, sociale cohesie in een gemeente volgens het CBS en het aantal Niet-Westerse inwoners in een gemeente.

Deze verrijking is naast de data van het Poldis onderzoek nodig om vergelijkingen te kunnen trekken en een antwoord op de onderzoeksvraag te kunnen formuleren. Met bovengenoemde gegevens zal onderzocht worden of dit een significante verklaring kan bieden voor de geconstateerde regioverschillen.

Verslag van data analyse

Het begin van de data analyse voor dit onderzoek was bij het Poldis-onderzoek op het Verwey-Jonker instituut. Hier werden de Excel bestanden met de ingevulde zaaksformulieren aangeleverd vanuit de vijftientig politiekorpsen van Nederland. Elk politiekorps heeft zijn eigen zaaksformulier bijgehouden.

De eerste stap in deze data analyse was het gelijk maken van alle zaaksformulieren. In het begin van 2012 is er een nieuw uniform zaaksformulier ingevoerd. Een aantal korpsen hebben dit formulier echter pas later in het jaar in gebruik genomen. Daarom zijn er uiteindelijk een aantal korpsen geweest die de registratie van discriminatie-incidenten nog in het oude zaaksformulier hebben aangeleverd. Door middel van een aantal aanpassingen is er voor gezorgd dat alle zaaksformulieren gelijk waren. Daarnaast heb ik aan de hand van data-cleaning zo veel mogelijk missings proberen in te vullen (zie appendix 2 voor volledige uitleg).

Nadat alle zaaksformulieren gelijk waren is het omgezet in één groot spss bestand en zijn er vergelijkende analyses uitgevoerd. Bij deze vergelijkende analyses is met name gekeken naar het aantal geregistreerde discriminatie incidenten per discriminatiegrond en wijze van discriminatie, dit

ook uitgezet tegenover de politieregio's. Daarnaast zijn incidenten tegen ambtenaren in functie, de locatie en trendgegevens ook opgenomen in analyses van het Poldis onderzoek.

Met een totaal van 3280 cases zijn er ook redelijk veel missings. Dit aantal missings is per onderdeel van het zaaksformulier erg verschillend. Zo is er bijvoorbeeld veel meer bekend over de grond van discriminatie dan over de herkomst van de dader. Omdat er informatie ontbreekt zijn de desbetreffende missings gelaten voor wat het is. Met zo'n groot aantal cases hebben een aantal missings weinig tot geen invloed op het uiteindelijke totaal overzicht. Het deleten van missings is in dit onderzoek niet nodig geweest, het was juist van belang te weten hoeveel missings er waren. Aan de hand daarvan blijkt hoe goed een regio heeft geregistreerd.

Voor het tweede deel van dit onderzoek dat betrekking heeft op regioverschillen is ook een kwantitatief onderzoek uitgevoerd met het analyseprogramma SPSS. Voor dit tweede deel is naast de Poldis data ook data van het CBS gebruikt die betrekking hebben op de bevolking van de verschillende politieregio's. De Poldis data die gebruikt wordt in dit deel van het onderzoek is reeds gegroepeerd per politieregio en ook per discriminatiegrond en strafbare gedraging. De gebruikte CBS data die nog niet op gemeente niveau was is door middel van aggregatie terug gebracht naar politieregio niveau. Hierbij is rekening gehouden met de grootte van de gemeenten door middel van een gewogen gemiddelde. Met aggregatie krijg je een gemiddelde van alle gemeenten in die desbetreffende politieregio.

Er is gekozen voor regressieanalyses omdat je dan mogelijke verklaringen voor regioverschillen kan uitzetten tegen het aantal geregistreerde discriminatie-incidenten, er kan worden uitgezocht wat de grootste voorspeller is van het aantal incidenten. Per hypothese is gekeken naar wat van invloed kan zijn op het aantal geregistreerde incidenten. Van belang is hierbij dat politieregio's natuurlijk verschillen in grootte en aantal inwoners, daarom is er een nieuwe variabele aangemaakt waar het aantal discriminatie incidenten per 100.000 inwoners wordt gebruikt.

Data en meetinstrumenten

In deze paragraaf zal besproken worden waar de verrijkende data van CBS precies vandaan komt, hoe deze data tot stand is gekomen en wat het precies inhoudt

Inwonertal

Het inwonertal is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente en stamt uit Augustus 2012. Voor deze data zijn geen complexe onderzoeken nodig geweest, dit wordt door de gemeenten aan het CBS aangeleverd.

Niet-westerse allochtonen

Het gaat hier over allochtonen afkomstig uit een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Allochtonen afkomstig uit Indonesië en Japan worden vanwege hun welvarendheid in ons land uitgesloten. Het aantal niet-westerse allochtonen in Nederland in deze rapportage stamt uit een integrale waarneming van Januari 2013. Ook hier worden de gegevens elektronisch verstrekt door de gemeenten.

Omdat deze gegevens op regio niveau waren zijn ze geaggregeerd naar politieregio niveau. Alvorens de gemiddelden te nemen van alle gemeenten binnen een politieregio zijn de gemeenten eerst gewogen naar inwonertal. Op deze manier telt Amsterdam zwaarder mee dan een klein dorp binnen dezelfde politieregio.

Politie gegevens

Variabelen die hieruit afkomstig zijn; de vier redenen van ontevredenheid over de politie, tevredenheid over het algemene functioneren van de politie alsook tijdens een aangifte en als laatst vertrouwen in de politie.

Deze gegevens zijn afkomstig uit de Integrale Veiligheids Monitor (IVM) van 2012, dit is een jaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtoffers binnen de politieregio's. Hierin staan ervaringen van burgers met de politie centraal. De IVM is een steekproef onderzoek, de weergegeven cijfers zijn dan ook een schatting. Bovendien hebben de cijfers alleen betrekking op personen van 15 jaar en ouder.

De cijfers over de tevredenheid van het algemene functioneren van agenten en tevredenheid over behandeling tijdens aangiften zijn in procenten van het totaal aantal antwoorden. Bij deze vragen kon er gekozen worden uit een aantal antwoordmogelijkheden; helemaal mee eens, mee eens, mee oneens en helemaal mee oneens. Het percentage antwoorden helemaal mee eens zijn de aantallen gebruikt in dit onderzoek.

De redenen van ontevredenheid over de politie zijn; de politie was onverschillig, de politie heeft het probleem niet opgelost, de politie liet mij te lang wachten en de politie gaf onvoldoende informatie. Voor deze aantallen geldt hetzelfde als voor de cijfers over tevredenheid, ook dit is een percentage van het totaal aantal gegeven antwoorden.

Wat betreft het vertrouwen in de politie werd er een schaal van 0 tot 10 gehanteerd.

Sociale cohesie CBS

De cijfers van deze variabele zijn ook afkomstig uit de IVM maar dan van 2011. Dit onderzoek naar leefbaarheid, veiligheid en slachtofferschap is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

De indicatoren die zijn gebruikt om tot één cijfer van sociale cohesie te komen zijn;

- De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks
- De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om
- Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid
- Ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen
- Ik heb veel contact met buurtbewoners
- Ik ben tevreden over de bevolkingssamenstelling van deze buurt.

Ook bij deze variabelen zijn de cijfers het percentage dat ‘helemaal mee eens’ heeft geantwoord op de vragen.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen

De cijfers van deze variabele zijn afkomstig uit een regionaal inkomensonderzoek van CBS uit 2012.

De data is gebaseerd op registers afkomstig van de belastingdienst en het GBA van alle gemeenten.

Het gemiddeld gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze gegevens waren ook op gemeente niveau, hierbij zijn ook eerst de cijfers gewogen alvorens het gemiddelde per politieregio te berekenen.

Voordat deze analyses daadwerkelijk uitgevoerd mochten worden is aan de hand van spreidingsplots de curvlineairiteit onderzocht. Wanneer er een sterke curvlineairiteit aanwezig was dan zou de hypothese niet geschikt zijn voor regressie analyse. Dit kwam bij geen van de variabelen voor, alle hypothesen zijn geschikt voor regressieanalyse.

Resultaten

In deze paragraaf zullen alle resultaten besproken worden, zowel van de praktische als de meer theoretische vragen.

1: Wat is de aard en omvang van discriminatie waarvan melding of aangifte is gedaan bij de politie?

1.1 Hoeveel discriminatie incidenten zijn er in 2012 in totaal bij de politie gemeld?

In 2012 zijn er in totaal 3283 discriminatie-incidenten bij de politie gemeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht weer.

Tabel 1

	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal incidenten aangeleverd door de politieregio's	2.275	2.577	2.777	3.021	3.443
Aantal verwijderde incidenten (dubbel geregistreerde incidenten of geen discriminatie)	37	365	239	219	160
Netto aantal incidenten	2.238	2.212	2.538	2.802	3.283

In totaal bevatten de zaaksformulieren van alle politieregio's en het KLPD 3442 incidenten, waarvan er 160 zijn verwijderd. Dit betrof incidenten die in 2012 door het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO) zijn besproken maar feitelijk uit 2011 dateren of het betrof incidenten die in dezelfde regio dubbel zijn geregistreerd. De politie is via aangiften (53% van de incidenten), meldingen (38%) en eigen waarneming (8%) bekend geraakt met deze incidenten.

De toename van ruim 17% ten opzichte van 2011 kan meerdere verklaringen hebben. Er zou ten eerste sprake kunnen zijn van een feitelijke toename van het aantal discriminatie-incidenten. Ten tweede kan het zijn dat het registreren van discriminatie-incidenten meer prioriteit heeft gekregen binnen de politie korpsen. Ten derde zou het een effect kunnen zijn van het reeds besproken nieuwe zaaksformulier. Als laatste zouden het ook de voorlichtingscampagnes kunnen zijn die hun vruchten hebben afgeworpen (Tierolf & Hermens 2013).

1.2 Wat is de achtergrond van geregistreerde discriminatie incidenten?

Met achtergrond van geregistreerde discriminatie incidenten gaat het bij deze deelvraag om de grond en de wijze van discriminatie, het geslacht en geboorteland van dader en slachtoffer.

Gronden van discriminatie

Tabel 2 Discriminatiegronden 2011 en 2012

Discriminatiegrond	Percentage 2011	Aantal 2011	Percentage 2012	Aantal 2012 (<i>N=3.164,</i> <i>bij 137 niet</i> <i>ingevuld</i>)
Ras	40,8%	931	36,8%	1157
Seksuele Gerichtheid	27,3%	623	36,2%	1139
Antisemitisme	12,9%	294	27,3%	859
Godsdienst	0,8%	18	3,6%	112
Geslacht	0,7%	15	3,5%	110
Levensovertuiging	19,3%	440	1,7%	53
Handicap	0,6%	13	0,7%	23
Totaal		2.334		3.453

In bovenstaande tabel is een aantal veranderingen ten opzichte van 2011 zichtbaar. Ten eerste zijn in 2012 de gronden ‘ras’ en ‘seksuele gerichtheid’ meer naar elkaar toegetrokken en omvatten beiden bijna evenveel incidenten. Ten tweede heeft de grond levensovertuiging juist een afname in het aantal incidenten ervaren terwijl antisemitisme deze er bij heeft gekregen. In voorgaande jaren werden incidenten tegen joden als incidenten met godsdienst, ras of levensovertuiging geregistreerd. Het nieuwe zaaksformulier is uitgebreider en heeft per grond ook een aantal subcategorieën. Daardoor worden alle incidenten tegen joden nu ook echt als antisemitisme geregistreerd. Het gevolg van deze verbeterde registratieprocedure is dat het aantal incidenten bij levensovertuiging afneemt terwijl het bij antisemitisme toeneemt (Tierolf & Hermens 2013).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal incidenten per discriminatiegrond per politieregio. De gronden ras, godsdienst en seksuele gerichtheid zijn overduidelijk de drie meest geregistreerde gronden van discriminatie.

Tabel 3 Discriminatiegronden per regio

Regio	Ras	Godsdienst	Levensovertuiging	Seksuele gerichtheid	Geslacht	Handicap	Antisemitisme	Totaal
Rotterdam Rijnmond	232	22	0	210	6	3	179	609
Amsterdam-Amstelland	138	15	3	288	13	1	70	500
Midden- en West Brabant	185	16	0	148	2	8	68	391
IJsselland	35	1	0	76	6	0	28	138
Brabant Zuid-Oost	50	2	0	22	2	0	45	117
Zuid Holland Zuid	53	4	0	29	0	0	37	116
Groning	39	7	0	29	26	0	43	110
Kennemerland	40	9	19	40	5	1	30	106
Zeeland	42	5	0	25	2	1	37	105
Brabant Noord	39	4	0	18	0	0	31	92
Limburg Noord	15	0	2	44	1	1	27	87
Twente	26	1	1	29	9	3	23	87
Drenthe	37	0	0	19	16	0	34	84
Limburg Zuid	15	2	2	33	0	1	33	83
Friesland	33	0	0	16	13	1	33	79
Noord-Oost Gelderland	30	4	0	11	0	1	34	74
Noord Holland Noord	21	4	16	25	0	0	22	71
Hollands Midden	18	2	0	7	0	0	32	54
Gooi en Vechtstreek	13	0	10	24	1	1	14	52
Flevoland	21	0	0	12	1	0	13	45
Haagland	19	5	0	15	0	0	4	37
Zaanstreek	9	3	0	4	2	0	17	34
Gelderland Zuid	10	1	0	6	2	0	3	22
Gelderland Midden	16	2	0	1	3	1	0	21
Utrecht	14	3	0	6	0	1	0	21
KLPD	7	0	0	2	0	0	2	11
Totaal	1157	112	53	1139	110	23	859	3146

Strafbare gedragingen

Onder strafbare gedragingen worden in het Poldis-onderzoek de acht wijzen van discrimineren verstaan: belediging, mishandeling, vernieling, bedreiging, discriminatie, beroving, diefstal en overige. Wat er precies onder deze verschillende verschijningsvormen wordt verstaan vindt u terug in de appendix.

In onderstaande tabellen is zichtbaar dat belediging de meest voorkomende vorm is van discriminatie van het totaal aantal incidenten en in (bijna) alle regio's.

Tabel 4 Strafbare gedragingen 2011 en 2012

	2011		2012	
Belediging	65,8%	1722	47,9%	1510
Discriminatie	-	-	26,6%	838
Vernieling	21,5%	564	19,8%	632
Mishandeling	7,1%	186	13,9%	438
Bedreiging	13,9%	356	11,7%	369
Overige	45,2%	1182	5,1%	162
Diefstal	0,2%	5	1,0%	30
Beroving	0,1%	2	0,2%	6
<i>Totaal</i>	<i>153,7%</i>	<i>4026</i>	<i>126,1%</i>	<i>3976</i>

Tabel 5 Strafbare gedragingen per regio

Regio	Belediging	Discriminatie	Mishandeling	Vernieling	Bedreiging	Diefstal	Beroving	Overig	Totaal
Rotterdam Rijnmond	419	18	46	62	62	0	0	0	607
Amsterdam - Amstelland	70	125	85	51	0	16	0	63	410
Midden- en West Brabant	201	76	70	66	71	7	2	8	382
IJsselland	96	29	25	32	28	1	2	1	138
Brabant Zuidoost	37	32	26	28	0	0	0	32	118
Zuid Holland Zuid	40	31	14	21	14	0	0	0	117
Twente	86	34	11	20	20	0	0	1	111
Groningen	66	71	10	44	5	1	0	0	109
Kennemerland	58	19	18	16	19	0	0	20	106
Zeeland	68	10	10	24	18	0	0	5	105
Zaanstreek	13	12	38	24	14	0	0	0	96
Brabant – Noord	11	11	11	33	11	1	0	14	92
Limburg Zuid	38	5	7	28	14	0	0	9	92
Limburg Noord	45	3	10	15	10	0	1	3	86
Drenthe	42	60	6	23	12	3	0	1	83
Friesland	42	46	7	38	7	0	0	0	79
Noord- en Oost Gelderland	47	74	9	28	19	1	0	0	75
Noord Holland Noord	42	66	5	12	5	0	0	0	72
Gooi en Vechtstreek	27	18	12	7	24	0	0	0	55
Hollands Midden	6	13	2	30	3	0	0	1	54
Flevoland	18	17	4	15	4	0	1	2	49
Haaglanden	15	13	3	5	5	0	0	0	36
Gelderland Zuid	2	25	3	0	0	0	0	0	28
Gelderland Midden	9	17	0	0	2	0	0	0	21
Utrecht	6	12	3	1	1	0	0	1	21
KLPD	6	1	3	0	1	0	0	1	11
Totaal	1510	838	438	623	369	30	6	162	3153

Daders en slachtoffers

In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de daders en slachtoffers aan de hand van het geslacht en herkomst.

Uit onderstaande tabellen komt naar voren dat voor zover bekend Nederlandse mannen de meest voorkomende daders zijn van discriminatie incidenten gevolgd door niet-westerse inwoners.

Maar de Nederlandse mannen zijn ook het meest geregistreerd als slachtoffers van discriminatie. Uit eerdere rapportages bleek hetzelfde. In deze tabellen is ook te zien dat vrouwen eerder het slachtoffer van discriminatie zijn als dat ze zelf iemand zouden discrimineren. Naast dat gerust gezegd kan worden dat Nederlanders het meest discrimineren, ervaren niet-westerse allochtonen ruim drie keer zoveel discriminatie als dat ze het zelf plegen.

Tabel 6 Geboorteland Dader

Geboorteland Dader	Aantallen	Procenten
Nederland	1228	49,1%
Onbekend	1021	40,8%
Overige niet westers	99	4,0%
Marokko	56	2,2%
Antillen	34	1,4%
Turkije	26	1,0%
Suriname	19	0,8%
Westers	20	0,8%
Total	2503	100,0%

Tabel 7 Geslacht Dader

Geslacht Dader	Aantallen	Procenten
Man	1589	62,3%
Onbekend	669	26,2%
Vrouw	244	9,6%
Beiden	49	1,9%
Total	2551	100,0%

Tabel 8 Geboorteland Slachtoffer

Geboorteland Slachtoffer	Aantallen	Procenten
Nederland	1155	46,4%
Onbekend	683	27,5%
overige niet westers	337	13,5%
Turkije	90	3,6%
Marokko	83	3,3%
Westers	52	2,1%
Suriname	48	1,9%
Antillen	37	1,5%
Israel	3	0.1%
Total	2488	100,0%

Tabel 9 Geslacht Slachtoffer

Geslacht Slachtoffer	Aantallen	Procenten
Man	1411	56,1%
onbekend	605	24,1%
Vrouw	480	19,1%
Beiden	12	0,5%
transseksueel	5	0,2%
Total	2513	100,0%

1.3 Wat zijn de trends en ontwikkelingen over de jaren 2008-2012 in het aantal incidenten en de achtergrond van de incidenten?

In tabel 10 is te het totaal aantal incidenten van 2008 tot en met 2012 te zien. Hieruit blijkt dat elk jaar het aantal discriminatie incidenten is blijven stijgen.

Tabel 10: Discriminatiegronden per jaar

	Ras	Levensovertuiging	Seksuele Gerichtheid	Geslacht	Handicap	Antisemitisme	Overige Gronden
2008	898	270	380	9	0	141	723
2009	762	231	428	10	5	209	649
2010	774	247	660	17	7	286	668
2011	929	440	622	15	13	293	74
2012	1104	48	1017	80	15	778	0

In bovenstaande tabel is het aantal incidenten per discriminatiegrond per jaar weergegeven. De drie grootste gronden zijn sinds de start van de monitor alleen maar toegenomen terwijl levensovertuiging en ‘overige gronden’ juist afgenomen zijn. Met de start van de monitor waren er nog veel meer verschillende gronden waaronder geregistreerd kon worden zoals extreem rechts geweld en pesten. Deze zijn hier allemaal onder overige geschaald, vandaar het grote aantal incidenten met die grond. Voor de grond levensovertuiging geldt een andere reeds genoemde verklaring; het nieuwe zaaksformulier.

Tabel 11: Strafbare gedragingen per jaar

	Belediging	Discriminatie	Vernieling	Mishandeling	Bedreiging	Beroving	Diefstal	Overige
2008	1367	0	126	226	429	0	0	230
2009	1282	0	86	141	204	0	7	80
2010	1485	0	31	184	215	6	4	78
2011	1717	0	564	186	365	2	5	80
2012	1510	838	632	438	369	6	30	162

In de bovenstaande tabel is het aantal incidenten per strafbare gedraging per jaar weergegeven. Discriminatie als strafbare gedraging is pas afgelopen jaar ingevoerd. Verder is er eigenlijk niet veel verandering zichtbaar. Alle wijzen van discriminatie blijven ongeveer rond hetzelfde aantal incidenten steken.

2. Hoe kunnen de verschillen in aantal geregistreerde incidenten tussen de regio's verklaard worden?

Tabel 12 resultaten regressie analyses.

Hypothesen + afhankelijke variabele	Onafhankelijke variabelen	P-waarde	B-Waarde
1: Inwonertal	Totaal aantal geregistreerde incidenten	0,055	103,899
2: Relatief aantal incidenten <i>A: Ras & godsdienst relatief</i>	Niet-Westerse Allochtonen relatief*	0,077	0,002
3: Hypothese vervalt	Zie uitleg.		
4: Relatief aantal incidenten	Politie gaf onvoldoende informatie	0,389	3,846
	Politie liet mij te lang wachten	0,110	-13,788
	Politie was onverschillig	0,163	-14,084
	Politie heeft problemen niet opgelost	0,191	-9,727
5: Relatief aantal incidenten	1: Niet-Westerse inwoners & Tevredenheid samenstelling bevolking	0,270	0,002
	2: Sociale Cohesie volgens het CBS	0,927	1,748
		0,102	350,288
6: Relatief aantal incidenten	Politie vertrouwen	0,063	-414,790
	Tevreden behandeling tijdens aangifte	0,243	-7,126
	Tevreden functioneren politie	0,258	9,245
7: Relatief aantal incidenten	Gemiddeld Gestandaardiseerd inkomen*	0,240	38,791
8: Relatief aantal incidenten	Zaaksformulier	0,108	-113,018
9:	Zie beschrijving bij hypothese		

¹ P is significant wanneer waarde is <0.10 vanwege eenzijdige toets. Er wordt een α van 10% gehanteerd

In deze paragraaf moet gaan blijken of door middel van het uitzetten van verschillende factoren tegenover het relatieve aantal incidenten de regioverschillen verklaard kunnen worden.

De eerste hypothese is een introducerende hypothese waaruit zal blijken of de grootte van politieregio van invloed is op het aantal geregistreerde discriminatie incidenten.

1. Hoe groter het inwonertal des te meer meldingen.

Bij deze regressie is het inwonertal de afhankelijke variabele en het totaal aantal geregistreerde incidenten de onafhankelijke variabele. Wanneer je een lineaire regressieanalyse hiermee uitvoert blijkt dit met een P-waarde van .0055 significant te zijn. De richtingscoëfficiënt B laat met een waarde van 103.89 zien dat dit een positief verband heeft.

De tweede hypothese heeft betrekking op de etnische minderheden uit de Nederlandse samenleving.

2. Hoe groter de omvang van de niet-westerse bevolking des te meer meldingen.

Bij deze analyse is het aantal niet-westerse allochtonen de onafhankelijke variabele en het totaal aantal geregistreerde incidenten de afhankelijke variabele. Deze regressie is met een P-waarde van 0,077 ook significant en laat met een B waarde van 0,002 zien dat er een (klein) positief verband is tussen de omvang van de niet-westerse bevolking en het aantal meldingen.

Met het aannemen van deze hypothese wordt de derde hypothese vooraf al verworpen.

3. Hoe meer inwoners uit kwetsbare groepen hoe minder meldingen.

Het tegenovergestelde van deze hypothese is logischer en ook naar verwachting. Omdat uit de literatuur was gebleken dat kwetsbare groepen geen melding maken van discriminatie-incidenten leek het interessant dit toch te toetsen. Maar met het aannemen van de hypothese over niet-westerse inwoners kan deze hypothese vrijwel meteen verworpen worden. De mogelijkheid bestaat nog dat andere kwetsbare groepen zoals; homoseksuelen, transseksuelen en gehandicapten wel deze hypothese zouden bevestigen. Dit is in dit onderzoek niet mogelijk dat te onderzoeken omdat er weinig tot geen data bekend is over het aantal homoseksuelen, transseksuelen of gehandicapten in ons land. Om deze bewering uit het onderzoek van het FRA te testen zal er meer onderzoek gedaan moeten worden naar kwetsbare groepen en de omvang daarvan in Nederland.

4. Hoe meer slechte ervaringen met de politie hoe minder meldingen van discriminatie.

Bij deze regressieanalyse is het relatieve aantal incidenten de afhankelijke variabele en zijn redenen van ontevredenheid de onafhankelijke variabelen. Deze redenen van ontevredenheid over de politie zijn: de politie liet mij te lang wachten, de politie gaf onvoldoende informatie, de politie was onverschillig en de politie heeft het probleem niet opgelost.

Er is gekozen om per reden een regressieanalyse uit te voeren. Een index maken zou in dit geval niet relevant zijn omdat alleen de redenen: politie liet mij te lang wachten en politie was onverschillig een hoge correlatie hebben. Wanneer een betrouwbaarheidsanalyse hiervoor wordt uitgevoerd is te zien dat wanneer de bovengenoemde twee items samen worden uitgevoerd een cronbach's alpha van 0.723 bestaat. Terwijl alle vier de items samen een cronbach's alpha geven van 0.468. Daarom is naar mijn idee een regressie analyse per reden de beste oplossing.

Al deze variabelen hebben een niet significante P-waarde. Als gevolg hiervan kan deze hypothese niet worden aangenomen. Wel hebben drie van deze variabelen een negatieve B waarde. Dat is aan de hand van de hypothese wel de verwachte richting.

5. Hoe lager de gemiddelde sociale cohesie in een politieregio hoe meer meldingen van discriminatie.

Deze hypothese is twee keer met verschillende onafhankelijke variabelen getest. Bij beide keren was het relatieve aantal incidenten de afhankelijke variabele. Bij de eerste keer zijn niet-westerse inwoners en tevredenheid over de samenstelling van de bevolking als onafhankelijke variabelen genomen. Bij

geen van beide is er een significant verband aangetroffen. Bij deze variabelen gaat de B-waarde wel in de verwachte richting. Toch wordt vanwege een niet significante P-waarde deze hypothese verworpen.

Een tweede analyse is uitgevoerd met sociale cohesie gemeten door het CBS als onafhankelijke variabele. Ook hier is geen significant verband aangetroffen. Wel heeft ook hier de richtingscoëfficiënt B een negatieve waarde. Dit is volgens de hypothese de te verwachten richting.

6. Hoe hoger het vertrouwen in de politie hoe meer meldingen van discriminatie.

Wederom heeft de variabele relatieve aantal incidenten hier als afhankelijke variabele gediend en waren de variabelen politievertrouwen, tevredenheid over behandeling tijdens aangiften en tevredenheid over functioneren van de politie de onafhankelijke variabelen. Ook bij deze hypothese is er geen index gemaakt maar zijn er drie aparte regressie analyses uitgevoerd omdat uit de betrouwbaarheidsanalyse bleek dat er vrij weinig samenhang was.

De variabele 'politie vertrouwen' heeft een P-waarde van 0,063 en kan daarmee als enige voor significant worden aangenomen. Met een B-Waarde van -414,79 gaat dit niet de verwachte richting op. Aan de hand van de P-waarde zou deze hypothese aangenomen moeten worden maar omdat de richtingscoëfficiënt de hypothese tegensprekt wordt deze verworpen.

7. Hoe lager de Sociaal Economische Status (SES) in een politieregio hoe meer meldingen van discriminatie.

Met het gemiddelde gestandaardiseerde inkomen als onafhankelijke tegenover het relatief aantal geregistreerde incidenten als afhankelijke variabele laat de P met een waarde van 0,240 zien dat de data de hypothese niet ondersteunt en dat de hypothese verworpen moet worden. Het is zelfs zo dat de B waarde positief is wat zou betekenen dat een hogere SES juist voor meer meldingen van discriminatie zou zorgen.

Zaaksformulier

8. Wanneer er in 2012 gebruik is gemaakt van het nieuwe zaaksformulier dan zijn er meer meldingen van discriminatie geregistreerd dan wanneer dat ook in 2012 niet het geval was.

Bij deze hypothese is er een dummy variabele aangemaakt om te controleren of het zaaksformulier een positief effect heeft gehad op het aantal registraties. Wederom was het relatief aantal geregistreerde discriminatie incidenten de afhankelijke variabele en was de dummy-variabele zaaksformulier de onafhankelijke variabele. Met een p van 0.108 is dit geen significante hypothese, de bijbehorende richtingscoëfficiënt heeft een negatieve waarde van -113,016.

Hiermee kan aan de hand van deze gegevens ook deze hypothese verworpen worden en blijkt dus eigenlijk dat het nieuwe zaaksformulier nog vrij weinig effect heeft gehad op het aantal geregistreerde gevallen van discriminatie.

9. Wanneer er in 2012 gebruik is gemaakt van het nieuwe zaaksformulier dan zijn er meer meldingen van discriminatie geregistreerd dan in 2011.

Bij deze hypothese is er vanuit de dummy-variabelen van het zaaksformulier en de jaartallen (2011 en 2012) een nieuwe variabele aangemaakt waarbij zaaksformulier en jaar met elkaar werd vermenigvuldigd. Op deze manier is er aan de hand van een regressie analyse met het relatief aantal incidenten als afhankelijke variabele onderzocht of de regio's die in 2012 wel gebruik maakten van het nieuwe zaaksformulier meer incidenten registreerden. Deze analyse brengt een significante P-Waarde van 0,040 en een B-waarde van -94,141 voort. Hieruit blijkt dat het nieuwe zaaksformulier in 2012 niet voor meer geregistreerde incidenten heeft gezorgd bij de regio's die het nieuwe zaaksformulier hanteerden.

Daarnaast is er aan de hand van een compare means analyse onderzocht of het nieuwe zaaksformulier voor minder verschillen tussen de regio's heeft gezorgd. De standaardafwijkingen laten zien dat de verschillen tussen de politieregio's in 2012 kleiner zijn dan in 2011.

Tabel 13 verschillen politieregio's

Report

Totaal_incidentenrelatief

Zaaksformulier	Mean	N	Std. Deviation
Oud	421,2304	9	309,19413
Nieuw	217,9858	16	118,23398
Total	291,1539	25	224,76221

Tabel 14 Zaaksformulier

	Aantal incidenten 2011	Aantal incidenten 2012	Nieuw of oud Zaaksformulier	Toename/Afname
Haagland	30	37	Oud	Toename
Utrecht	29	21	Nieuw	Afname
Gelderland Midden	15	21	Nieuw	Toename
Flevoland	76	49	Nieuw	Afname
Gelderland Zuid	23	29	Oud	Toename
Hollands Midden	84	54	Oud	Afname
Kennemerland	43	106	Nieuw	Toename
Noord-Holland – Noord	153	106	Nieuw	Afname
Drenthe	46	84	Nieuw	Toename
Gooi en Vecht streek	23	56	Oud	Toename
Noord-Oost Gelderland	75	72	Oud	Afname
Twente	76	113	Nieuw	Toename
Limburg Noord	80	89	Oud	Toename
Zaanstreek	49	98	Oud	Toename
Limburg Zuid	77	93	Oud	Toename
Brabant Noord	99	92	Nieuw	Afname
IJsselnd	142	140	Nieuw	Afname
Amsterdam – Amstelland	588	506	Oud	Afname
Friesland	74	79	Nieuw	Toename
Brabant Zuid-Oost	343	119	Nieuw	Afname
Zeeland	109	105	Nieuw	Afname
Groningen	86	110	Nieuw	Toename
Zuid Holland Zuid	86	117	Oud	Toename
Rotterdam Rijnmond	282	609	Oud	Toename
Midden en West Brabant	107	398	Oud	Toename

Verklaard/onverklaard

(Model: afhankelijk totaal aantal incidenten onafhankelijk Niet-Westerse inwoners, inwonertal en zaaksformulier)

Politieregio	Voorspelde waarde	Onvoorspelde waarde	Totaal incidenten
Amsterdam-Amstelland	392,75175	113,24825	506,00
Brabant Noord	75,15388	16,84612	92,00
Brabant Zuid-Oost	135,18966	-16,18966	119,00
Drenthe	32,94045	51,05955	84,00
Flevoland	143,82521	-94,82521	49,00
Friesland	57,92454	21,07546	79,00
Gelderland Midden	81,08169	-60,08169	21,00
Gelderland Zuid	121,05970	-92,05970	29,00
Gooi en Vechtstreek	99,46667	-43,46667	56,00
Groningen	119,17598	-9,17598	110,00
Haagland	225,92113	-188,92113	37,00
Hollands Midden	98,39027	-44,39027	54,00
IJsselland	50,13724	89,86276	140,00
Kennemerland	84,85599	21,14401	106,00
Limburg Noord	74,84270	14,15730	89,00
Limburg Zuid	79,87792	13,12208	93,00
Midden- en West Brabant	116,91449	281,08551	398,00
Noord Holland Noord	50,19730	24,80270	75,00
Noord-Oost Gelderland	83,56110	-11,56110	72,00
Rotterdam Rijnmond	563,70765	45,29235	609,00
Twente	76,51516	36,48484	113,00
Utrecht	160,54435	-139,54435	21,00
Zaanstreek	173,67491	-75,67491	98,00
Zeeland	46,45856	58,54144	105,00
Zuid Holland Zuid	127,83171	-10,83171	117,00

De bovenstaande gegevens laten per politieregio zien wat de voorspelde waarde is en welk deel van de werkelijke waarde onverklaard blijft. Een min voor die onverklaarde waarde betekend dat er volgens de voorspelling meer incidenten geregistreerd zouden zijn dan er in werkelijkheid zijn. Een getal zonder min er voor bij onverklaarde waarde wil zeggen dat er zoveel meer incidenten zijn gemeld dan door het model voorspeld waren.

In 11 van de 25 gevallen zijn er meer incidenten geregistreerd dan er volgens het model zouden moeten zijn en in 14 van 25 gevallen zijn er juist minder incidenten geregistreerd dan dat het model had voorspeld. Dit wil zeggen dat er dus nog heel veel onverklaard blijft. En aangezien de regio verschillen niet verklaard kunnen worden aan de hand van Sociaal Economische Status, sociale cohesie, politievertrouwen en ervaringen met de politie zullen de regioverschillen grotendeels verklaard kunnen worden door prioriteit van de politiekorpsen.

Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om een beeld te schetsen van de huidige situatie omtrent aangifte van discriminatie. Aangifte van discriminatie werd in twee delen bekeken. Het eerste deel richtte zich op de praktische vragen rond discriminatie incidenten, het tweede deel ging in op de verschillen tussen de regio's in aantal meldingen

Het eerste praktische deel heeft als hoofdvraag; *Wat is de aard en omvang van discriminatie waarvan melding of aangifte is gedaan bij de politie?* Hieronder zal deze hoofdvraag aan de hand van de drie deelvragen beantwoord worden.

In totaal waren er in 2012 3443 discriminatie-incidenten geregistreerd door alle politieregio's. Hiervan zijn vanwege dubbele of oude incidenten er 160 verwijderd. Er zijn in 2012 dus 3283 discriminatie incidenten gemeld en geregistreerd bij de politie. Dit is ten opzichte van 2011 een toename van ruim 17%. Ondanks dit hoge aantal gemelde incidenten is dit slechts het topje van de ijsberg en zijn er veel incidenten die niet worden gemeld bij de politie. Vooral nog is het niet bekend hoe groot deze onderrapportage is en wat de precieze reden hiervan is. Wellicht kunnen de persoonlijke/groep discriminatiediscrepancie en de sociale identiteitstheorie hier uitkomst in bieden. Deze twee theorieën laten beiden zien dat de sociale identiteit mensen tegenhoudt aangifte te doen van een discriminatie-incident. In vervolg onderzoek kunnen de omvang en oorzaken van onderrapportage wellicht worden bekeken door middel van een bevolkingsonderzoek.

De tweede deelvraag heeft betrekking op de achtergrond van de 3283 geregistreerde discriminatie incidenten. Hieronder zijn de conclusies van de reeds besproken resultaten te vinden.

Discriminatiegrond

Van het totaal aantal geregistreerde incidenten is er van 3164 incidenten de discriminatiegrond bekend, maar in totaal zijn er 3453 gronden geregistreerd. Dit houdt in dat een aantal incidenten onder meerdere gronden is geregistreerd.

Uit de analyses blijkt dat ten opzichte van 2011 er in 2012 aanzienlijk meer incidenten met seksuele gerichtheid als grond zijn geregistreerd. In voorgaande jaren had de grond ras altijd een hoger percentage incidenten dan seksuele gerichtheid. Wat is de oorzaak van deze verandering? Maken mensen eerder melding van discriminatie tegen homo's? Is het zaaksformulier van invloed geweest op deze stijging of was het toch het effect van voorlichtingscampagnes? Deze vragen kunnen met deze data in dit onderzoek niet beantwoord worden, maar wellicht zijn dit goede suggesties voor een vervolg onderzoek naar discriminatiecijfers.

De discriminatiegrond ras blijft altijd een veel voorkomende grond van discriminatie. Etnocentrisme en de etnische conflicttheorie kunnen hier wellicht een verklaring voor bieden. Bij deze concepten draait het om het behouden of behalen van een positieve sociale identiteit voor leden van de eigen groep. Hierbij ontstaat een negatieve houding tegenover leden van andere groepen en kan er

zelfs competitie ontstaan tussen verschillende etnische groepen. De contra-identificatie die hier aan te pas komt zou kunnen leiden tot meer etnische discriminatie.

Wanneer men kijkt naar de analyse van discriminatiegronden per regio blijkt dat er drie politieregio's zijn die hier de boventoon voeren. Rotterdam-Rijnmond, Amsterdam-Amstelland en Midden- en West Brabant zijn de regio's met de meeste discriminatie-incidenten. Van deze drie regio's wordt er in Rotterdam-Rijnmond aanzienlijk meer met antisemitisme als grond gediscrimineerd dan in de andere twee regio's. In bijna alle regio's blijft toch de grond ras de boventoon voeren, op enkele uitzonderingen na. Bij deze uitzonderingen is het de grond antisemitisme die 40 tot 50% van het totaal aantal geregistreerde incidenten beslaat (Tierolf & Hermens 2013). Een mogelijke verklaring hiervoor is het nieuwe zaaksformulier die nieuwe registratie mogelijkheden met zich mee heeft gebracht.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat er wat betreft discriminatiegrond nog steeds veel verschillen bestaan tussen de vijftientig politieregio's en dat er nog geen eenduidige verklaring voor gevonden kan worden. Tevens valt op dat in 2012 een aantal benoemenswaardige veranderingen zijn geweest ten opzicht van 2011. Een nader onderzoek naar het zaaksformulier zou misschien verklaring kunnen bieden voor deze veranderingen.

Strafbare gedragingen

Voor strafbare gedragingen geldt hetzelfde als voor de discriminatiegronden. Er zijn meer strafbare gedragingen geregistreerd dan dat er incidenten zijn omdat sommige incidenten dubbel zijn geregistreerd.

Uit de analyse van het totaal aantal incidenten betreffende strafbare gedragingen komt naar voren dat belediging de meest voorkomende manier van discrimineren is gevolgd door discriminatie en vernieling. Diefstal en beroving komen weinig voor. Wanneer deze wijze van discrimineren wel voorkomt gaat daar vaak een andere wijze van discriminatie aan vooraf (Tierolf & Hermens 2013).

Ook voor dit onderdeel is er een analyse uitgevoerd waarbij strafbare gedragingen tegenover politieregio's werd uitgezet. In bijna alle regio's is belediging de meest voorkomende wijze van discriminatie. Daarentegen zijn in Amsterdam-Amstelland en Zaanstreek meer incidenten geregistreerd met 'mishandeling' als strafbare gedraging. Daarnaast zijn er in Amsterdam-Amstelland ook aanzienlijk meer incidenten geregistreerd onder de wijze 'discriminatie'. In Rotterdam-Rijnmond komt belediging juist heel vaak voor. Procentueel gezien beslaan de cijfers van de wijze 'vernieling' maar weinig van het totaal aantal incidenten. De regio Hollands-Midden is een uitzondering hierop, vernieling omvat hier meer dan de helft van de geregistreerde incidenten. Met de beschikbare data kan er geen verklaring gevonden worden voor bovengenoemde verschillen, wellicht kan een vervolg onderzoek uitkomst bieden.

Bij dit onderdeel is het lastig een vergelijking te trekken met voorgaande jaren omdat er toen nog andere wijzen van discriminatie werden gehanteerd dan in 2012. In de tabel in de vorige paragraaf is zichtbaar dat daardoor de categorie 'overige' heel groot is. Wel valt op dat de wijze mishandeling

een toename van ongeveer 300 incidenten heeft ervaren. Het is alleen niet duidelijk of dat door de nieuwe registratiecategorieën komt of dat daar een andere verklaring voor is.

Concluderend kan er over strafbare gedragingen eigenlijk hetzelfde gezegd worden als over de discriminatiegronden. Er zijn veel verschillen tussen de politieregio's waar nog een eenduidige verklaring voor gevonden moet worden. Zou het dan toch aan de prioriteit van de politie agenten liggen?

Daders en slachtoffers

Bij veel van de geregistreerde incidenten zijn het geslacht en herkomst van zowel dader als slachtoffer onbekend. Uit de overige resultaten blijkt al snel dat Nederlanders zowel het meest discrimineren als dat ze discriminatie ervaren, ten opzichte van niet-westerse allochtonen. Bovendien blijkt dat mannen over het algemeen de boosdoeners zijn. Van de het totaal aantal geregistreerde incidenten is er van 1882 incidenten bekend wat het geslacht van de dader was. 84,4% van dit aantal betreft mannen als dader tegenover 13% van de vrouwen (Tierolf & Hermens).

Een tekortkoming aan dit onderzoek is het gebrek aan verdere gegevens van daders en slachtoffers gesorteerd per regio. Daarom is het enige dat uit de gegevens geconcludeerd kan worden dat de trend voortzet en dat de Nederlandse man nog altijd het meest discrimineert maar ook de meeste discriminatie ervaart.

Trendgegevens

De resultaten van de analyses van de trendgegevens laten zien dat voornamelijk seksuele gerichtheid en antisemitisme als discriminatiegrond een toename hebben ervaren. Daar staat tegenover dat levensovertuiging als gevolg van het nieuwe zaaksformulier in omvang is afgenomen. De grond ras is in aantallen nog wel toegenomen maar heeft in procentueel opzicht een lichte daling ervaren.

Wat betreft strafbare gedragingen worden er nog altijd de meeste incidenten geregistreerd met belediging als wijze van discriminatie. Vernieling heeft sinds 2009 de grootste procentuele toename ervaren en de wijze mishandeling is in vergelijking met 2011 (in verhouding) veel toegenomen.

Samenvattend kan hierover gezegd worden dat er sinds de invoering van het nieuwe zaaksformulier een aantal veranderingen zichtbaar zijn. Of dit daadwerkelijk het effect is van het nieuwe zaaksformulier zal verder onderzocht moeten worden.

De tweede deelvraag gericht op regioverschillen is aan de hand van negen reeds genoemde hypothesen door middel van regressieanalyse onderzocht. In tabel 12 zijn de resultaten van deze regressie analyses terug te vinden.

De eerste meer algemene hypothese heeft betrekking op het inwonertal en het aantal incidenten per regio. Deze hypothese stelt dat het aantal meldingen van incidenten toeneemt naarmate het inwonertal toeneemt. Uit de resultaten is naar voren gekomen dat dit inderdaad het geval is, de eerste hypothese kan daarmee aangenomen worden.

De tweede hypothese luidt; hoe meer niet-westerse inwoners, des te meer meldingen van discriminatie. Deze hypothese is ontstaan vanwege het grote aantal registraties van discriminatie-incidenten met 'ras' als grond. De data bevestigt deze hypothese: er is een significant verband tussen het aantal niet-westerse inwoners en het aantal meldingen van discriminatie. Dus hoe meer niet-westerse allochtonen binnen een politieregio hoe meer meldingen van discriminatie. Dit biedt een verklaring voor het hoge percentage ras.

De derde hypothese hield het tegenovergestelde van hypothese twee in. Toch wilde ik deze opnemen in dit onderzoek. Uit een onderzoek van het FRA was namelijk naar voren gekomen dat het juist de kwetsbare groepen zoals etnische minderheden, homoseksuelen en gehandicapten zijn die hun discriminatie-incident niet melden. Maar met het aannemen van de tweede hypothese kan hypothese drie direct worden verworpen.

De vierde hypothese hoe meer slechte ervaringen met de politie hoe minder meldingen van discriminatie, heeft betrekking op het niet melden van discriminatie. Uit de literatuur bleek dat er verschillende redenen zijn waarom slachtoffers het nut van melden niet inzien. Bij deze hypothese zijn enkele van deze redenen uitgezet tegenover het relatieve aantal incidenten per regio. Hieruit bleek echter dat wederom de hypothese niet ondersteunt wordt door de data en dat daarmee deze hypothese verworpen moet worden.

Hypothese vijf gaat over de graad van sociale cohesie binnen een regio en het effect daarvan op de meldingsbereidheid van slachtoffers. Deze hypothese is twee keer getest waarvan één keer op basis van homogeniteit binnen een regio en daarnaast ook aan de hand van sociale cohesie volgend het CBS. In beide gevallen gingen de resultaten de verwachte richting op, echter bleek het niet significant.

Volgens de literatuur kan sociale cohesie veel effect hebben op de sfeer in een regio. Wanneer er in een regio een hoge graad van sociale controle aanwezig is kan dit een effect hebben op het melden van discriminatie-incidenten. Toch moet de hypothese; hoe lager de gemiddelde sociale cohesie in een regio hoe meer meldingen van discriminatie verworpen worden. Wellicht was het niveau van politieregio's toch te hoog gegrepen voor het concept sociale cohesie en kan dit alleen worden toegepast op kleinere gebieden.

Hoe hoger het vertrouwen in de politie hoe meer meldingen van discriminatie luidt de zesde hypothese. Verwacht werd dat dit een effect heeft op het aantal geregistreerde discriminatie incidenten binnen een regio. Van deze drie variabelen kan 'politievertrouwen' worden aangenomen. Ondanks deze significantie kan deze hypothese niet worden aangenomen want de richtingscoëfficiënt laat een negatieve samenhang zien.

De verwerping van deze hypothese kan verklaard worden door de Putnam-these. Deze these houdt in dat mensen die leven in een etnische diverse samenleving zich sociaal gaan isoleren en daarmee het vertrouwen in zowel de in- als outgroup verliezen.

Verwacht werd dat de zevende hypothese over SES in een regio een goede verklaring voor regio verschillen zou bieden. Toch moet de hypothese; hoe lager de sociaal economische status in een regio

hoe meer meldingen van discriminatie verworpen worden. Omdat ook deze hypothese niet door de data ondersteund werd. Uit de analyse bleek zelfs dat hoe hoger de sociaal economische status hoe meer meldingen van discriminatie. Dit komt overeen met het artikel van Goudriaan et al (2006), hierin wordt namelijk gesteld dat mensen met een lage SES eerder de neiging hebben zelf hun problemen op te lossen dan dat ze naar een officiële instantie zoals de politie stappen.

Hypothese acht en negen gaan beiden over het nieuwe uniforme zaaksformulier. Dit zaaksformulier zou volgens minister Opstelten de regioverschillen moeten verkleinen. Niets blijkt minder waar; hypothesen acht en negen laten zien dat het nieuwe zaaksformulier niet het gewenste effect heeft gehad. Wederom beweert de hypothese anders dan uit de data naar voren komt. In dit geval is dat echter juist interessant want uit de resultaten blijkt dat het nieuwe zaaksformulier niet voor de gewenste toename heeft gezorgd. Zowel niet tussen regio's in 2012 als in vergelijking met 2011.

De algemene conclusie van dit onderzoek is dat er vervolg onderzoek nodig is om de regioverschillen te kunnen verklaren. De belangrijkste bevindingen in dit onderzoek zijn het positieve verband tussen het aantal meldingen en de omvang niet-westerse inwoners, ook heeft de invoering van het nieuwe zaaksformulier niet de gewenste uitkomst gehad en kan er getwijfeld worden aan het effect van deze invoering.

Discussie

Uit de conclusie en de bespreking van de resultaten is gebleken dat het lastig is een goede verklaring te vinden voor de regioverschillen. Er is uit de analyses naar voren gekomen dat het voornamelijk bij de prioriteit van de politieagenten ligt. De eerste suggestie voor een vervolgonderzoek is dan ook een kwalitatief onderzoek bij alle korpsen. Diepte interviews en nader onderzoek naar de implementatie van de ‘Aanwijzing Discriminatie’ zouden een goed begin zijn. Op deze manier kunnen vragen beantwoord worden waar in dit onderzoek geen ruimte voor is geweest.

Minister Opstelten stelde in zijn brief aan de Tweede Kamer dat het nieuwe zaaksformulier voor een verkleining van de regioverschillen moest zorgen. Deze voorspelling over het formulier is wel uitgekomen, verder heeft het nieuwe uniforme zaakformulier nog niet het gewenste effect gehad. Een nader onderzoek naar de werking en de resultaten hiervan is nodig. Wellicht biedt het hele andere uitkomsten wanneer alle korpsen het nieuwe formulier hanteren. Een verdiepend onderzoek zou nog lastig kunnen worden omdat in 2013 een herindeling van de politiekorpsen heeft plaatsgevonden. In plaats van vijftientig zijn er nu nog slechts tien korpsen. Ondanks dat, kan vervolg onderzoek naar het zaaksformulier uitkomst bieden voor de onduidelijkheden over de effecten.

Dit kwantitatieve onderzoek naar discriminatiecijfers zou goed aangevuld kunnen worden met een kwalitatief onderzoek. Nu is gepoogd een verklaring te vinden voor de hoge en lage cijfers, en de geconstateerde verschillen. Met een kwalitatief onderzoek kunnen de verhalen achter de cijfers onderzocht worden. Diepte interviews met slachtoffers kunnen voor opheldering van bijvoorbeeld het niet melden van discriminatie zorgen.

Samenvattend kan gezegd worden dat er nog veel onderzoek nodig is wil er een goede verklaring gevonden worden. Met dit onderzoek is getracht een bijdrage te leveren aan de discriminatie monitoren, het Poldis-onderzoek en is gepoogd inzichten in discriminatiecijfers te geven.

Wetenschappelijk en Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is zowel wetenschappelijk al maatschappelijk van belang. Vanuit een wetenschappelijk oogpunt kan het een nieuwe perspectief bieden op voorgaande onderzoeken en relevante theorieën aangaande discriminatiecijfers en de registratie van discriminatie. Waar dit onderzoek op wetenschappelijk gebied voornamelijk aan kan bijdragen is het schetsen van een beeld rondom registraties van discriminatie-incidenten alsook een bijdrage aan de onderzoek naar regioverschillen. Doordat ik vanuit het Verwey-Jonker Instituut de directe data van de politie kan inzien en inhoudelijk de discriminatie incidenten kan bekijken kan er een duidelijk beeld worden geschetst en wordt daarnaast aan de hand van die data gepoogd een verklaring te bieden voor regioverschillen.. Door vanuit een sociaalwetenschappelijk oogpunt naar deze inhoudelijke discriminatie incidenten te kijken wordt getracht een bijdrage te kunnen leveren aan de vele discriminatiemonitoren en onderzoeken naar discriminatiecijfers die er al zijn.

Maatschappelijk gezien kan dit vijfde Poldis onderzoek veel nieuwe inzichten bieden. Het Poldis onderzoek is een praktijkgericht onderzoek dat een belangrijk fenomeen uit onze samenleving belicht. Nog steeds wordt er veel onderrapportage ervaren, dit hangt aan zowel de meldingsbereidheid als de registratiebereidheid. Vaak is het voor mensen onbekend dat ze discriminatie (al dan niet anoniem) kunnen melden en/of aangeven bij de politie. Met dit onderzoek wordt discriminatie op een heldere manier in kaart gebracht, dit is echter slechts een klein aantal het werkelijke discriminatiecijfer. Aan de hand van deze Poldis-rapportage kunnen mensen het belang van discriminatie meldingen inzien en kan de meldingsbereidheid worden verhoogt. Daarnaast wil ik in mijn scriptie de verschillen tussen de regio's verklaren. Dit kan praktisch gezien voor nieuwe inzichten zorgen en wellicht tot een verbetering van de registratiebereidheid.

Referenties

- Aanwijzing Discriminatie (2008) Aanwijzing idzv artikel 130, lid 4 wet RO
- Andriessen, I & H. Fernee (2012). Meldingen van discriminatie Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Boog, I. & W. Dinsbach & J. Donselaar & P. Rodrigues (2010) *Monitor rassendiscriminatie 2009* Universiteit Leiden, Anne Frank Stichting, Art.1.
- Bourguignon, D & E. Seron & V. Yzerbyt & G. Herman (2006) 'Perceived group and personal discrimination: Differential effects on personal self-esteem' *European Journal of Social Psychology* 36:773-789
- Brants, C. & R. Kool & A. Ringalda (2007) *Strafbare Discriminatie* Utrecht: Universiteit Utrecht, Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen.
- Coenders, M. & P. Scheepers (1998) 'Support for Ethnic Discrimination in the Netherlands 1979-1993: Effects of Period, Cohort, and Individual Characteristics' *European Sociological Review* 14-4:405-422
- Coenders, M. (2011). Klachten en meldingen over discriminatie in 2010. Landelijk overzicht van klachten en meldingen geregistreerd door gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Eisinga, R. and Scheepers, P. (1989) *Ethnocentrisme in Nederland: Theoretische en Empirische Modellen (Ethnocentrism in the Netherlands: theoretical and empirical models)*. ITS, Nijmegen.
- FRA (2009) 'European Union Minorities and Discrimination Survey'
- Gesthuizen, M. & T. van der Meer & P. Scheepers (2008) 'Ethnic diversity and social capital in Europe: Tests of Putnam's thesis in European countries' *Scandinavian Political Studies* 32-2:121-142
- Goudriaan, H. & K. Wittebrood & P. Nieuwbeerta (2006) 'Neighbourhood characteristics and reporting crime' *Centre for Crime and Justice Studies* 46:719-742
- Huddy, L (2001) 'From social to political identity: a critical examination of Social Identity Theory' *Political Psychology* 22-1:127-156
- Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (2006) *Rapportage evaluatie aanwijzing discriminatie 2003-2007* Rotterdam: LBR
- LECD (2011) *Cijfers in beeld; Discriminatie cijfers 2011*. Landelijk Expertise Centrum Discriminatie

- Taylor, D. & S. Wright & L. Porter (1994) 'Dimension of perceived discrimination: The personal/Group discrimination discrepancy' in Zanna, M. & J. Olson (1994) *The psychology of prejudice: The Ontario Symposium volume 7* Lawrence Erlbaum Associates, London
- Tierolf, B & N. Hermens & L. Drost & A. Mein (2013) 'Racisme, antisemitisme, extreemrecht geweld en discriminatie in Nederland' Verwey-Jonker instituut, Utrecht
- Tierolf, B. & N. Hermens (2012) *Poldis2011. Criminaliteitsbeeld discriminatie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- Tierolf, B & N. Hermens (2013) *Poldis 2012. Criminaliteitsbeeld discriminatie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal (2012). 'Brief van de Ministers van Sociale zaken en werkgelegenheid en veiligheid en justitie' Vergaderjaar 2012-2013 30950:47.
- Van Bon, S. & W. Dinsbach & C. Lechner & M. Peucker (2011) *Registration of complaints about discrimination in the Netherlands and in Germany* Rotterdam: Art. 1
- Van Donselaar, J & P. Rodrigues (2001). *Monitor Racisme & Extreem Rechts. Vierde Rapportage* Anne Frank Stichting & Universiteit Leiden
- Van Voorst, R (2010). *Jullie zijn anders als ons. Jong en allochtoon in Nederland* de Bezige Bij, Amsterdam
- Walter, T. & B. Lim (2010). 'Defence/coping mechanism' in C. Clauss-Ehlers *Encyclopedia of Cross-Cultural school psychology* Springer, New Jersey
- Wetboek van Strafrecht (2008). Strafrecht. Tekst & Commentaar (zevende druk). Deventer: Kluwer.
- Wit, W. de & Sombekke, E. (2011). *Poldis 2010. Criminaliteitsbeeld discriminatie*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen
- Wittebrood, K. (2004) 'van delictmelding tot officiële aangifte: sprake van sociale ongelijkheid?' *Tijdschrift voor criminologie* 46-1:56-69

Appendix

Appendix 1

Inhoud verschillende wijzen van discriminatie

Bij *belediging* gaat het voornamelijk om schelden al dan niet in het openbaar, zoals belediging van allochtone Nederlanders. Bij deze incidenten wordt bijvoorbeeld naar personen geroepen dat ze terug moeten naar ‘hun eigen land’. Daarnaast is er bij een deel van de incidenten sprake van scheldpartijen tegen willekeurige personen. Zij worden uitgemaakt voor ‘...homo’ of ‘...jood’. Dit type incidenten, waarbij mensen zich in het openbaar mondeling of schriftelijk beledigend uitlaten over een groep mensen vanwege hun ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid of handicap, is strafbaar gesteld in artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht.

Als de politiemedewerker de aard van het incident specifiek registreert als *discriminatie* is er meestal sprake van een persoonlijke aanval en wordt er gericht gescholden en gediscrimineerd. Homo roepen naar mannen of vrouwen die ook zichtbaar homoseksueel zijn bijvoorbeeld. Weigering bij een discotheek of club op basis van ras of seksuele geaardheid is ook een veelvoorkomend incident bij deze wijze. Hieronder enkele voorbeelden van registratie van de politie bij dit type discriminatie.

‘Aangevers doen aangifte namens alle woonwagewoners in Nederland. Zij voelen zich gediscrimineerd door uitspraken van de burgemeester van Waalre. Deze zou gezegd hebben: “woonwagewkampen zijn vrijplaatsen voor criminaliteit.”.’

‘Proces Verbaal binnengekomen van Haaglanden, aangifte van discriminatie: aangever verklaart dat hij een woning wilde huren en op gesprek moest komen. Hij heeft de woning niet gekregen vanwege een kredietcheck. Aangever vindt het raar dat hij dan toch op gesprek moest komen en voelt zich gediscrimineerd. Hij omschrijft zichzelf als een “neger met rastahaar”.’.

‘Aangeefster heeft aangifte gedaan van discriminatie. Door haar burenen, waar zij problemen mee hebben, is zij en haar gezin uitgescholden voor vieze turken.’

‘Twee Marokkanen melden gediscrimineerd te worden omdat ze twee verschillende disco's / kroegen niet in mochten. (één van de) Uitbater(s) gaf aan dat ze mensen lastig vielen.’

Mishandeling is een van de commune delicten die een discriminatoir karakter hebben. Het kan hierbij gaan om ‘slechts’ een klap, maar ook om vechtpartijen of zelfs stelselmatige mishandeling. Als het motief van de mishandeling discriminatoir is, kan strafvermeerdering plaatsvinden. Gronden die hierbij vaak voorkomen zijn wederom seksuele gerichtheid en ras.

Ook *vernieling* is een commune delict dat een discriminatoir karakter kan hebben. De discriminatoire uiting is dan vaak gericht tegen een groep en niet tegen een specifiek persoon. Te denken valt aan hakenkruizen op openbare plekken of de woorden ‘Jood’ en ‘Homo’ op willekeurige

plekken geschreven met (vaak) graffiti. Het komt ook wel eens voor dat het huis van mensen met een bepaalde achtergrond of seksuele gerichtheid is bekogeld met eieren of stenen.

Bedreiging (commune delict) kan een discriminatoir karakter hebben. Het betreft bijvoorbeeld doodsbedreigingen of bedreigingen van mishandeling van een persoon of familie. Vooral mensen met een homoseksuele gerichtheid en allochtone Nederlanders ervaren veel bedreiging met een discriminatoir karakter.

Diefstal en *Beroving* met een discriminatoir karakter komt zelden voor. Maar wanneer het gebeurt gaat het vaak om het stelen van bezittingen van iemand op grond van seksuele geaardheid of ras. Meestal gaat er al discriminatie op een andere wijze aan vooraf.

“Man wordt met vriend door groepje jongens mishandeld, nadat verdachten getracht hadden de aangever van zijn tas te beroven. Verdachten roepen daarbij: ‘Homo`s, Homo`s, Waarom zijn jullie zo. Jullie zijn Homo`s.’”

Appendix 2

Verantwoording data-cleaning Poldis Data

De data voor Poldis 2012 is in verschillende zaaksformulieren ingevuld waardoor het nodig was deze data te bewerken en allemaal gelijk te maken voor analyse. Begin 2012 is er een nieuw uniform zaaksformulier ingevoerd wat alle politieregio's gaan gebruiken. Omdat het niet in elke regio al in het begin van 2012 is opgenomen is er in verscheidene regio's nog gebruik gemaakt van het oude zaaksformulier voor de registratie van discriminatie-incidenten.

Er is door middel van het bewerken van de Excel bestanden voor gezorgd dat alle bestanden er hetzelfde uitzien zodat ze in SPSS geanalyseerd kunnen worden. De volgende handelingen zijn daar voor nodig geweest.

1. In het nieuwe zaaksformulier staan de discriminatiegronden in een overzichtelijke kolom met kruisjes per incident aangegeven terwijl in het oude zaaksformulier er (vaak) 1 kolom was waarin de grond woordelijk stond beschreven. Ik heb in deze oude zaaksformulieren gezorgd voor dezelfde overzichtelijke kolom als in de nieuwe zaaksformulieren en per incident met kruisjes aangegeven welke discriminatiegrond het betrof. Ditzelfde geldt voor de strafbare gedragingen.
2. Het tweede punt van verschil tussen het nieuwe zaaksformulier en het oude zaaksformulier is de uitsplitsing van de discriminatie gronden. De discriminatiegronden; ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid, geslacht en handicap staan in het nieuwe zaaksformulier uitgesplitst naar een aantal mogelijkheden. Bijvoorbeeld bij de grond ras bevinden zich de "opties" autochtoon, westerse allochtoon, niet-westerse allochtoon, roma/sinti, joods en overige/onbekend. In het oude zaaksformulier was dit niet het geval. Maar aan de hand van de inhoud van de incidenten heb ik zo goed mogelijk proberen te beoordelen naar welke "subgrond" ik het kon uitsplitsen. Dit heb ik alleen gedaan wanneer het echt duidelijk was waar het bij hoorde en met zekerheid kon zeggen dat het incident bij deze 'subgrond' hoorde.
3. Een ander belangrijk punt wat nodig is om alle zaaksformulieren van de verschillende regio's samen te kunnen analyseren is er voor zorgen dat alle 'titels' hetzelfde zijn. Denk hierbij aan titels als 'gemeente', 'wijze van kennisneming' en 'geslacht dader'. In sommige oude zaaksformulieren verschilden deze titels van titels in de nieuwe zaaksformulieren, wanneer deze niet hetzelfde zijn kan het niet samen in 1 SPSS bestand worden opgenomen en kan het niet juist geanalyseerd worden.
4. Daarnaast stond in zowel bestanden van regio's met nieuwe als oude zaaksformulieren niet de discriminatiegrond 'antisemitisme' gemeld. In overleg is deze discriminatiegrond toegevoegd aan het lijstje omdat het een discriminatiegrond is die veel voorkomend is.

5. In sommige bestanden met oude dan wel nieuwe zaaksformulieren waren de incidenten niet op de juiste manier geregistreerd. In veel van deze gevallen heb ik aan de hand van de inhoud van de incidenten deze bestanden op de juiste manier ingevuld.

Appendix 3

Tabellen

Tabel 1 Gegevens CBS

	Sociale Cohesie CBS	Gemiddeld Gestandaardiseerd inkomen x1000	Tevredenheid Buurt samenstelling	Tevreden behandeling tijdens aangifte	Tevreden functioneren politie	Politie vertrouwen	Niet-Westerse inwoners
Amsterdam- Amstelland	5,8	26,1	62	59	32	29	50521,6
Brabant- Noord	6,6	23,9	73	52	25	28	2113,3
Brabant Zuid- Oost	6,4	24,5	69	66	27	31	2974,1
Drenthe	6,6	25,3	71	67	33	33	1382,7
Flevoland	6,1	24,3	66	55	20	24	12721,1
Friesland	6,7	24,5	74	59	32	34	876,75
Gelderland Midden	6,4	23,4	72	64	72	31	3459
Gelderland Zuid	6,4	23,8	70	63	28	29	2216,9
Gooi en Vechtstreek	6,2	24,42	71	58	34	32	2499,6
Groningen	6,3	24,1	67	59	29	29	2216,9
Haaglanden	6	24,9	62	56	26	26	26870,9
Hollands Midden	6,3	24,26	72	63	33	31	2540,0
IJsselland	6,7	24,4	74	57	27	30	2753,8
Kennemerland	6,3	23,4	70	60	28	26	5760,7
Limburg Noord	6,6	23	70	60	29	30	2209,5
Limburg Zuid	6,3	24,58	65	60	25	29	1786,2
Midden en West brabant	6,3	23,7	69	56	29	28	3609,7
Noord Holland	6,5	25,0	74	61	32	31	1792,1

Noord							
Noord-Oost Gelderland	6,8	25,2	74	54	31	31	2086,0
Rotterdam Rijnmond	5,9	25,7	59	60	30	30	16492,1
Twente	6,6	24,1	73	68	31	32	3818,9
Utrecht	6,2	24,0	70	59	28	28	5773,7
Zaanstreek	6,3	24,21	72	55	26	28	4767,8
Zeeland	6,6	23,9	71	62	28	28	1450,5
Zuid Holland Zuid	6,3	23,9	71	51	27	25	2393,5